

UNIVERSITAT MIGUEL HERNÁNDEZ D'ELX
FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS I JURÍDIQUES D'ELX
DOBLE GRAU EN DRET I ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ
D'EMPRESSES

LA CONSTITUCIÓ DE WEIMAR: LA DISTRIBUCIÓ DE
COMPETÈNCIES I EL FINANÇAMENT TERRITORIAL A
L'INICI DEL FEDERALISME EUROPEU

ALUMNE:

JOSE ANTONIO MORILLAS ESTEVE

TUTOR:

FERNANDO DE ROJAS MARTÍNEZ-PARETS

ÍNDEX

ABREVIATURES	4
RESUM / ABSTRACT	5
1. ANTECEDENTS PLURINACIONALS DEL POBLE ALEMANY	6
1.1. <i>L'Imperi Carolingi</i>	6
1.2. <i>El Sacre Imperi Romanogermànic.</i>	6
1.3. <i>L'Imperi Alemany.</i>	7
2. EL SISTEMA POLÍTIC EN LA CONSTITUCIÓ DE WEIMAR.....	9
2.1. <i>La compromesa viabilitat de la República de Weimar.</i>	9
2.2. <i>El Reichspräsident</i>	10
A) <i>Trets generals</i>	10
B) <i>Sistema d'elecció i substitució del Reichspräsident.</i>	12
C) <i>La durada, l'aforament i la destitució del Reichspräsident.</i>	14
D) <i>Les funcions del Reichspräsident.</i>	15
E) <i>La responsabilitat del Reichspräsident</i>	18
2.3. <i>El Reichstag.</i>	19
A) <i>Els orígens del Reichstag.</i>	19
B) <i>El sistema electoral del Reichstag i el Tribunal d'Actes.</i>	22
C) <i>Composició del Reichstag.</i>	25
D) <i>L'Estatut dels parlamentaris.</i>	26
2.4. <i>El Reichsrat.</i>	27
A) <i>Naturalesa i composició.</i>	27
B) <i>Dret de veto.</i>	28
2.5. <i>El Reichsregierung, el Reichskanzler i els Ministres del Reich.</i>	29
A) <i>Naturalesa i funcionament.</i>	29
B) <i>Composició</i>	29
C) <i>Potestat reglamentària</i>	31
D) <i>Responsabilitat.</i>	31
2.6. <i>L'Staatsgerichtshof.</i>	32
3. COMPETÈNCIES FEDERALS I CLÀUSULA RESIDUAL.	34

3.1.	<i>Introducció al sistema de repartiment de competències de la República de Weimar.</i>	34
3.2.	<i>Classificació de les competències en la República de Weimar.</i>	34
3.3.	<i>Clàusula de prevalença.</i>	35
3.4.	<i>Funció executiva de les competències del Reich.</i>	35
3.5.	<i>Dret d'inspecció.</i>	35
4.	COMPETÈNCIES EXCLUSIVES DEL REICH.	36
4.1.	<i>Competències establides en l'article 6 de la Constitució de Weimar.</i>	36
4.2.	<i>Competències sobre el sistema ferroviari i canals de navegació del Reich.</i>	37
5.	COMPETÈNCIES CONCURRENTS ENTRE EL REICH I ELS LÄNDER	39
6.	ALTRES TIPUS DE COMPETÈNCIES I LEGISLACIÓ TRANSITORIA DELS LÄNDER.	40
6.1.	<i>Legislació fiscal i establiment de principis generals en l'àmbit impositiu.</i>	40
6.2.	<i>Legislació de necessitat.</i>	41
6.3.	<i>Legislació transitòria dels Länder.</i>	41
7.	L'ARTICLE 48: LA VÍA COACTIVA FEDERAL I LES SITUACIONS D'EMERGÈNCIA EN LA CONSTITUCIÓ.	42
7.1.	<i>Capacitat d'intervenció del Reich i situacions d'emergència.</i>	42
7.2.	<i>Text de l'article 48 de la Constitució de Weimar.</i>	42
7.3.	<i>Aplicació del precepte constitucional. Absència de límits i extensió.</i>	44
7.4.	<i>Prússia contra el Reich.</i>	47
7.5.	<i>Decret de l'incendi del Reichstag.</i>	48
8.	CONSIDERACIONS A LA LLUM DE LES VIVÈNCIES DE WEIMAR SOBRE UNA TRANSFORMACIÓ DEL NOSTRE MODEL D'ESTAT	50
9.	CONCLUSIONS	53
	BIBLIOGRAFIA	56

ABREVIATURES

DSGGesetz	<i>Deutsche Staatsgrundgesetze</i> (gaseta oficial durant la Confederació Alemanya)
RGBL	<i>Reichsgesetzblatt</i> (Gaseta Oficial Alemanya)
WRV	<i>Weimarer Reichsverfassung</i> (Constitució de l'Imperi Alemany)

RESUM / ABSTRACT

Resum

El present treball tracta d'analitzar de forma sistèmica el sistema constitucional d'Alemanya segons el règim de la Constitució de l'Imperi Alemany de l'any 1919, començant per les institucions de l'Estat, el *Reichspräsident*, el *Reichstag*, el *Reichsrat*, el *Reichskanzler*; seguides de les institucions dels *Länder*, el repartiment de competències segons la Constitució, els diferents tipus de competències que n'hi havia. També pretén analitzar el sistema de finançament en aquest règim, tant del *Reich* com dels *Länder*, per finalment formular una proposta de sistema federal per a Espanya, així com un nou sistema de finançament de les Comunitats Autònomes.

Abstract

The present work tries to analyze in a systemic way the German's constitutional system according to the regime of the Constitution of the German Empire of the year 1919, beginning by the institutions of the State, the Reichspräsident, the Reichstag, the Reichsrat and the Reichskanzler; but also analyzing the institutions of the Länder, the distribution of powers according to the Constitution and the different types of powers that existed. It also aims to analyze the funding system in this regime, both the Reich and the Länder, to finally formulate a proposal for a federal system for Spain, as well as a new funding system for the Autonomous Communities.

1. ANTECEDENTS PLURINACIONALS DEL POBLE ALEMANY

1.1. L'Imperi Carolingi

El primer precedent del Sacre Imperi Romanogermànic fou l'Imperi Carolingi. Aquest abasta des que l'emperador Carlemany fou coronat l'any 800 com Emperador de Roma, la qual cosa es va entendre com un símbol de recuperació de l'Imperi Romà d'Occident, però que en realitat suposava la legitimació de la ètnia germànica que fou la que va envair el territori que segles enrere corresponia a l'Imperi Romà, fins a l'any 843, en què es va signar el Tractat de Verdun, cinquanta anys després de la mort de l'emperador Carlemany a Aquisgrà, capital de l'Imperi, el 28 de gener del 814. Des d'aquesta data fins al 840, va ser emperador el seu fill, Lluís «el Pietós», que va morir l'any 840, a Ingelheim, i va donar lloc a una guerra entre els seus fills pel repartiment de les seues terres, i després d'aquestes disputes, s'assolí la pau l'any 843, amb el Tractat de Verdun, que atorgà a Lluís el Germànic els territoris de la França oriental, que esdevindrien el futur Sacre Imperi Romanogermànic.

L'organització territorial de l'Imperi Carolingi es basava en un sistema de caire feudal, amb el territori dividit sobretot en marques, ducats i comtats. No en podem dir que es tractés d'un sistema federal, sinó més bé feudalista.

1.2. El Sacre Imperi Romanogermànic.

Els orígens del Sacre Imperi Romanogermànic s'han de trobar en la França Oriental, que estava formada per annexions que l'Imperi Carolingi va efectuar cap a orient (els territoris de Saxònia, Baviera, Alamània i Turíngia. La seua formació fou l'any 962, amb la coronació de l'Emperador Otó I. Però el nou Imperi no fou pas una organització tancada, centralista, sinó que més bé fou una “confederació” de petits Estats amb organitzacions comunes.¹

¹ *Kleinstaaterei*, en alemany, significa “pluralitat d'Estats xicotets”.

Aquesta estructura ja gaudia d'unes institucions que eren pròpies i que, sobretot, representaven al conjunt d'Estats que formaven part de l'Imperi. Per una banda, el *Reichstag* era la cambra més representativa de l'Imperi i a la qual se li atorgava una mena de poder legislatiu. Igualment, a una comissió especial d'aquest *Reichstag* corresponia la elecció del mateix Emperador.

N'hi havia també òrgans auxiliars, com ara les Corts Imperials, amb dos principals càmeres: el Consell Àulic i el *Reichskammergericht*, que sobretot exercien tasques judicials com a tribunals de l'Imperi.

Durant aquest període de la història va ocórrer la denominada Lluita de les investidures, que fou una disputa entre el papat de Roma i el Emperador pel que feia al nomenament dels Bisbes (era una qüestió molt important, donat que molts dels territoris que formaven part de l'Imperi eren territoris baix la sobirania de l'Església i fou exercida pels bisbes, inclús els Arquebisbes de Magúncia, Trèveris i Colònia eren *Kurfürsten*² de l'Imperi). Aquesta disputa es va resoldre amb el Concordat de Worms, en que s'assenyalava la competència de l'Emperador per presentar els bisbes al papat, qüestió que hui dia segueix vigent, per exemple, a Espanya, on la presentació de l'Arquebisbe castrense li correspon al Rei, segons l'article III de l'Acord entre l'Estat espanyol i la Santa Seu sobre l'assistència religiosa a les Forces Armades i el servei militar de clergues i religiosos.

L'Imperi va desaparèixer l'any 1806, quan Francesc II, últim Emperador, va decretar la dissolució del mateix, després de la derrota de l'Imperi front a l'Exèrcit francès en la Batalla d'Austerlitz, amb la clara intenció que Napoleó no s'apropriés del títol d'Emperador. Aquest període és el que es coneix com a I *Reich*.

1.3. L'Imperi Alemany.

² Prínceps electors, a qui corresponia l'elecció del Rei de Romans, futur Emperador del Sacre Imperi Romanogermànic després de la coronació pel Papa.

Després de la dissolució del Sacre Imperi Romanogermànic, Napoleó va formar en els seus territoris la Confederació Alemanya del Rin, amb el Tractat de Pressburg de 1805, que va durar fins a l'any 1813, en què va ser derrotat Napoleó Bonaparte. L'any 1814 començaren les negociacions relatives al congrés de Viena, es va formar la Confederació Germànica, formada per tots els Estats Germànics i els que més poder tenien eren Prússia i Àustria. Les disputes entre aquestes potències dins de la Confederació van donar lloc a la guerra de les Set Setmanes, o guerra austro-prussiana, en 1866, i que va guanyar Prússia. Llavors Àustria va abandonar la Confederació Germànica aquesta es va dissoldre, donant lloc a la Confederació Alemanya del Nord en 1867 i que va servir de preàmbul pel que fora l'Imperi Alemany, que es va formar l'any 1871.

Durant aquest període, denominat el II *Reich*, una de les figures més importants fou el Cancellier Otto von Bismarck, que fou veritablement el gran artífex de la unificació alemanya. Guillem I va regnar des de la seua coronació l'any 1871 al Palau de Versalles de París fins la seua mort l'any 1888. Frederic III, son fill, va ser l'Emperador des de març fins a juny de l'any 1888, quan va morir a causa d'un càncer de laringe. Li va succeir també son fill, Guillem II, últim Emperador d'alemanya, que va començar disputes amb el que fora el Cancellier, Otto von Bismarck, la qual cosa li va dur a la seua destitució l'any 1890.

Amb aquesta, la política de l'Emperador, cometent un cert nombre d'errors estratègics importants, va dur Alemanya a la Primera Guerra Mundial, la qual va perdre, i en la Revolució de Novembre el Kàiser va abdicar, la qual cosa va provocar que Alemanya esdevingué una República, amb l'aprovació de la seua Constitució a Weimar l'any 1919.

2. EL SISTEMA POLÍTIC EN LA CONSTITUCIÓN DE WEIMAR.

2.1. La compromesa viabilitat de la República de Weimar.

Tot Estat ha de tindre una organització i una forma política efectiva, és a dir, que serveixi per a governar efectivament eixe territori i la població que resideixi en ell. Si no tingués aquest govern efectiu, hauríem de parlar d'un Estat fracassat. Des del punt de vista jurídic, la República de Weimar no ho fou pas, malgrat la seua desaparició i la pujada al poder d'Adolf Hitler. De fet, fou el mateix Hitler qui es va servir de les institucions federals per poder establir el III Reich. Per tant, les institucions de govern del Reich sí que eren efectives, però la desfragmentació social, les conseqüències del Tractat de Versalles, la recessió econòmica de la dècada dels 30 i, sobre tot, la pujada al poder del Partit Nacionalsocialista Alemany van provocar la inevitable caiguda d'aquest règim polític que, sens dubte, fou precedent del constitucionalisme europeu: la Llei Fonamental per la República Federal Alemanya de Bonn; la Constitució Espanyola de 1978 i la reforma de la Constitució d'Àustria de 1929 en són exemples de la seua influència posterior.

Les principals institucions que va tindre l'Alemanya en aquest règim polític foren el *Reichspräsident*, el *Reichstag*, el *Reichsrat*, el *Reichskanzler* i el *Reichsregierung*. Però també, sens dubte, ho foren els *Länder*³ que integraven la República i les seves institucions.

La República de Weimar encara mantenia les denominacions imperials, perquè es sentia hereva d'aquest territori. Es tracta, doncs, d'un moment sociològic molt important, en què l'Alemanya havia perdut molt de territori, així com unes imposicions de guerra molt altes foren imposades en el Tractat de Versalles, després que Alemanya perdés la I Guerra Mundial. No podien, de sobte, abandonar el sistema imperial que va caracteritzar

³ En alemany, literalment, un *Land* es tradueix per "país", per contraposició amb el terme *Staat*, que significa *Estat*. Els *Länder* alemanys també s'identifiquen com a *Staaten* a les seues Constitucions (n. de l'a.).

l'Alemanya, perquè seria una espècie de sotmetiment, una pèrdua de la grandesa i l'esplendor que va caracteritzar Alemanya durant els dos primers *Reichs*.

2.2. El *Reichspräsident*⁴

A) Trets generals

El *Reichspräsident* en la Constitució de Weimar és el cap de l'Estat, tot i que no està explícitament reconegut com a tal a la Constitució. El *Reichspräsident* era triat per tot el poble alemany i havia de tindre complerts els trenta cinc anys⁵. Una vegada triat, havia de prestar jurament, en la forma establida en l'article 42 de la Constitució de Weimar⁶, a la qual es permetia afegir una declaració religiosa.

La primera elecció del *Reichspräsident* fou efectuada per l'Assemblea Nacional de Weimar (oficialment, *verfassunggebende Deutsche Nationalversammlung*). Aquesta elecció es va efectuar sobre la base de l'article 7 de la Llei del Poder Provisional del Reich⁷, que disposava que "El *Reichspräsident* és elegit per l'Assemblea Nacional amb majoria absoluta. El seu càrrec dura fins que pren possessió el nou president del Reich, que és elegit sobre la base de la futura constitució del Reich". Es regulava així una presidència transitòria, triada mitjançant un sistema d'elecció indirecta, que havia de tindre la fi en l'elecció del següent *Reichspräsident*, triat ja en la forma i en les condicions que estableixi la Constitució de Weimar. La votació en el si de l'Assemblea Nacional s'efectuaria l'11 de febrer de 1919, un dia després de l'aprovació de la Llei del Poder Provisional del Reich, i va estar triat Friedrich Ebert, que ocupava el càrrec de President

⁴ En alemany, literalment, *Reichspräsident* significa "President de l'Imperi". L'Alemanya seguia configurada com un imperi, tot i que fos una República. Així es reflexa igualment en la resta d'institucions (n. de l'a.).

⁵ Art. 41 Constitució de Weimar.

⁶ La fórmula establida fou la següent: "Jure que dedicaré la meua energia al benestar del poble alemany, augmentaré el seu compromís, evitaré danys per part seva, defensaré la constitució i les lleis del Reich, compliré amb consciència els meus deures i faré justícia a tothom."

⁷ En alemany, Gesetz über die vorläufige Reichsgewalt.

del Consell de Comissaris del Poble⁸ i candidat de la Coalició de Weimar, amb 277 vots, front als 49 vots que va obtenir Arthur Graf von Posadowsky, el seu contrincant i candidat del Partit Nacional del Poble Alemany. L'Assemblea Nacional de Weimar estava formada per 423 diputats, per tant, en va obtenir la majoria necessària per ser triat *Reichspräsident*.

La Constitució de Weimar va entrar en vigor el 14 d'agost de 1919, i l'article 180 de la mateixa regulava la situació de les institucions que van ser triades de conformitat amb la Llei del Poder Provisional del Reich. Respecte al *Reichspräsident* disposava que continuava en el càrrec fins que prengué possessió del càrrec el *Reichspräsident* elegit de conformitat amb el que deia la Constitució i en corresponia al *Reichstag* senyalar el dia de les eleccions⁹. Després de les eleccions al *Reichstag* de 6 de juny de 1920. En principi, n'hi havia intencions fermes de convocar eleccions a *Reichspräsident*. Inclús el propi *Reichspräsident*, Friedrich Ebert, ho va exigir així. No obstant això, els partits governants, com el catòlic Zentrum, temien que les eleccions pogueren provocar disturbis. Igualment, es temia la possible candidatura de Hindenburg com a *Reichspräsident*, que en principi va estar negada pel *Deutschnationale Volkspartei*, però tot i així era possible, donat que la legislació no establí que el candidat hagués de ser presentat per un partit, pel qual podia ser independent. Això va donar lloc a un compromís entre la majoria de partits per allargar el mandat presidencial de Friedrich Ebert, i es va aprovar la Llei que modifica l'article 180 de la Constitució del Reich¹⁰. En essència, aquesta llei, que tenia caràcter constitucional de conformitat amb l'article 76 de la Constitució i va estar aprovada pels dos terços del Reichstag, prorrogava el mandat presidencial de Friedrich Ebert, modificant l'article 180 de la Constitució, establint que el *Reichspräsident* elegit per l'Assemblea Nacional ocuparà el càrrec fins al 30 de juny de 1925. Per aquests motius,

⁸ En alemany, el *Rat der Volksbeauftragten* fou el Govern provisional del Reich alemany després de la Revolució de Novembre de 1918.

⁹ Segons la Llei sobre l'elecció del *Reichspräsident*.

¹⁰ En alemany, *Gesetz zur Änderung des Artikels 180 der Reichsverfassung*; llei del 27 d'octubre de 1922 (RGBl. Pàg. 801)

les següents eleccions al càrrec no es celebrarien fins el 26 d'abril de 1925, en les que ja s'aplicarien les disposicions electorals de la Constitució de Weimar.

B) Sistema d'elecció i substitució del *Reichspräsident*.

Al respecte de la seua elecció, la Constitució de Weimar va dissenyar un model en què el *Reichspräsident* era triat amb un sistema d'elecció directa. L'Assemblea Nacional de Weimar va aprovar la *Llei sobre l'elecció del Reichspräsident*¹¹, on s'establien les disposicions corresponents a l'elecció del Cap de l'Estat. Aquesta llei disposava els següents preceptes formals per a les eleccions presidencials: tot qui tingués dret a votar al *Reichstag* tenia dret a votar al *Reichspräsident*¹², l'elecció és secreta i els votants disposen d'un únic sufragi¹³; correspon al *Reichstag* determinar el dia de les votacions, que havia de ser diumenge o dia de descans¹⁴, i que la papereta havia de designar només qui vol votar i no pot contenir cap informació addicional¹⁵.

La Constitució no establí el mode d'elecció, sinó que deixava la seua regulació a una llei del *Reichstag*. Fou la mateixa *Llei sobre l'elecció del Reichspräsident* la que va establir els detalls de l'elecció. Així, en primer lloc, establí que era triat qui rebés més de la meitat dels vots vàlidament emesos. En cas que cap candidat rebés la meitat dels vots vàlids, s'instaurava una segona votació, en la qual era triat el candidat que rebés la majoria de vots, establint que, en cas d'empat, el resultat es decidia per sorteig. El sistema electoral es convertia així en un sistema de balotatge, que comportava la convocatòria d'una segona volta electoral i que podia fer *Reichspräsident* a qui no havia rebut la majoria absoluta dels vots, sinó només la majoria relativa en una segona volta. A més a més, la llei no impedia que en la segona volta concorreguessin nous candidats que no hagueren concorregut en la primera volta, com efectivament va ocórrer en les eleccions d'abril de 1925, on Paul von Hindenburg, el nou candidat del Partit Nacional del Poble

¹¹ Gesetz über die Wahl des Reichspräsidenten, de 4 de maig de 1920.

¹² Article 1, secció 1 de la Llei sobre l'elecció del Reichspräsident.

¹³ Article 1, secció 2 de la Llei sobre l'elecció del Reichspräsident.

¹⁴ Article 2 de la Llei sobre l'elecció del Reichspräsident.

¹⁵ Article 3 de la Llei sobre l'elecció del Reichspräsident.

Alemanya i que no s'havia postulat com a candidat en primera volta, va estar elegit *Reichspräsident*.

Respecte a la substitució del *Reichspräsident*, la secció primera de l'article 51 de la Constitució de Weimar establí que en cas d'impediment, era el *Reichskanzler* qui el representava, però que si es preveia que l'impediment durés un període de temps més llarg, la representació s'hauria de regular mitjançant una llei del Reich. Aquesta disposició es va haver d'aplicar degut a la mort en el càrrec de Friedrich Ebert el 28 de febrer de 1925. Per una banda, el *Reichskanzler* Hans Luther es va convertir en el substitut del *Reichspräsident*, fins a l'aprovació de la llei que exigia la Constitució per regular la substitució del *Reichspräsident*. Per altra banda, el *Reichstag* va aprovar, amb el consentiment del *Reichsrat*, la Llei sobre el substitut del *Reichspräsident*, que va entrar en vigor el 12 de març de 1925. L'article 1 d'aquesta llei¹⁶ va establir que el president del *Reichsgericht*, el Tribunal Suprem del Reich, fos el substitut del *Reichspräsident* fins a la presa de possessió del nou *Reichspräsident* triat conforme a les disposicions de la Constitució de Weimar. Elaleshores president del *Reichsgericht*, Walter Simons, va ser el substitut del *Reichspräsident* fins al dia 12 de maig de 1925, data en la qual el mariscal Paul von Hindenburg va prendre possessió del càrrec de *Reichspräsident*, després d'haver guanyat en segona volta les eleccions el 26 d'abril de 1925. Aquest article de la Constitució va ser modificat per una llei de 17 de desembre de 1931, establint definitivament que la substitució del *Reichspräsident* corresponia al president del *Reichsgericht*, i no al *Reichskanzler*, com primerament establí el text original de la Constitució de Weimar.

¹⁶ Text de l'article: "El president del *Reichsgericht* és nomenat substitut del president del Reich que va morir el 28 de febrer de 1925 fins que el nou president del Reich prengué possessió"

C) La durada, l'aforament i la destitució del *Reichspräsident*.

En primer lloc, el càrrec de *Reichspräsident* durava set anys i estava permesa la reelecció (article 43 de la Constitució de Weimar).¹⁷

En segon lloc, segons l'article 59 de la WRV, el coneixement de les causes contra el *Reichspräsident*, al igual que contra la resta de membres del *Reichsregierung* (tant el *Reichskanzler* com els Ministres del *Reich*), corresponia al *Staatsgerichtshof*. No obstant això, la WRV senyalava que només per infraccions punibles de la Constitució o d'altres lleis del *Reich*, i havia de ser acusat, necessàriament, pel *Reichstag*. La proposició per interposar l'acusació l'havien de signar, almenys, cent membres de la cambra, i havia de ser ratificada per la majoria que s'exigeix per modificar la Constitució, és a dir, de dos terços dels membres que composaven el *Reichstag*. La Constitució es remet a la llei del *Reichstag* que regulés l'*Staatsgerichtshof*¹⁸. Aquest procediment no ha estat emprat mai.

La destitució del *Reichspräsident* era un procediment constitucional, establert en l'article 43 de la Constitució, en principi del qual el *Reichspräsident* pot ésser destituït a proposta del *Reichstag* per una votació popular (*Volksabstimmung*). El procediment, que mai ha estat emprat per destituir el *Reichspräsident*, és el següent:

1) En primer lloc, el *Reichstag* havia de prendre l'acord per la majoria de dos terços dels membres que el composaven.

2) En segon lloc, una vegada presa la decisió, el *Reichspräsident* havia d'abstenir-se d'exercir el càrrec, de forma temporal. No es senyala quin és l'abast d'aquesta abstenció temporal, ni si s'havia d'aplicar o no la substitució del *Reichspräsident* i, com

17 Sens dubte, influència de la Tercera República Francesa, que segons l'article 2 de la llei de 25 de febrer de 1875, "el president de la República és elegit per majoria absoluta de vots pel Senat i la Cambra de Diputats reunits a l'Assemblea Nacional. És nomenat per set anys. Es pot reelegir".

18 La llei fou la *Gesetz über den Staatsgerichtshof* (RGBl.1921 S. 905). Aquesta senyala, en l'article 12, que en cas de ser declarat culpable, podia ser privat del seu càrrec.

mai es va aplicar, no tenim tampoc precedents en la forma d'actuar ni jurisprudència al respecte.

3) En tercer lloc, en cas que la decisió resultés contrària a la destitució, seria considerada com una nova reelecció, i comportava la dissolució del *Reichstag*. En aquest, la Llei del Plebiscit de 27 de juny de 1921 només senyala que seran aplicables les disposicions contingudes en aquesta al referèndum de destitució del *Reichspräsident*, sense establir cap especialitat en aquest procés.¹⁹

D) Les funcions del *Reichspräsident*.

L'anàlisi de les competències que corresponen al *Reichspräsident* com a cap de l'Estat és la millor eina per determinar la seva importància en el sistema constitucional. La importància, per tant, de la institució de *Reichspräsident* es pot mesurar segons les atribucions que li corresponen en la República de Weimar com a cap de l'Estat.

a) Al *Reichspräsident* correspon la dissolució del *Reichstag*, segons l'article 25 WRV. Aquesta es la principal funció política del *Reichspräsident*, que pot decidir en qualsevol moment la dissolució del *Reichstag*, però no podrà fer-ho més d'una vegada pel mateix motiu.

b) Correspon al *Reichspräsident* el nomenament i la revocació del *Reichskanzler* i, a proposta seva, el nomenament i cessament de la resta de Ministres, que compondran el *Reichsregierung*, segons l'article 53 WRV. Nomina i separa a la resta de funcionaris públics i oficials de l'exèrcit, llevat que la llei senyali altra cosa, però pot delegar aquesta facultat en altres autoritats, tant el nomenament com la separació (art. 46 WRV).

¹⁹ Art. 2 *Gesetz über den Volksentscheid* (RGBl 1921, S. 790-796.)

c) El *Reichspräsident* representa al *Reich* en el Dret internacional, segons l'article 45 WRV. Aquesta funció es típica dels caps de l'Estat. En particular, el *Reichspräsident* té les següents atribucions:

1. La de concloure aliances i altres tractats amb les potències estrangeres (paràgraf 1, article 45 WRV).

2. La d'acreditar ambaixadors del *Reich* a altres Estats, així com rebre als ambaixadors estrangers (paràgraf 1, article 45 WRV).

Ara bé, quan les aliances i tractats internacionals amb altres Estats es refereixen a competències pròpies de la legislació del *Reich* hauran de precisar d'autorització del *Reichstag*. (paràgraf 3, article 45 WRV). No es senyala si aquest autorització es farà mitjançant una llei del *Reich*, o es merament un acord de la cambra, però donat que no segueix el procediment legislatiu establert en el Capítol cinquè de la WRV, s'hauria d'entendre que bastaria amb l'acord del *Reichstag*.

Sobre la declaració de guerra i la conclusió de la pau, específicament la WRV estableix que es faran per una llei del *Reich*, per tant, el *Reichspräsident* no té cap competència en aquest aspecte, a diferència de les prefectures d'Estat tradicionals. La WRV n'exclou el *Reichspräsident* (paràgraf 2, article 45 WRV). Ara bé, tant la declaració de guerra com la conclusió de la pau s'han d'aprovar mitjançant una llei del *Reich* i, per tant, el *Reichspräsident* podia sotmetre-la a referèndum previ a la seua promulgació.²⁰

d) En l'àmbit federal, el *Reichspräsident* és competent per exercir el dret d'indult en nom del *Reich* (art. 49 WRV). Ara bé, en l'àmbit estatal, els governs dels *Länder* eren competents per exercir el poder d'indult, donat que la competència en Dret penal és

²⁰ Art. 1 *Gesetz über den Volksentscheid* (RGeBl 1921, pàgines 790-796.) 1. Es fa un referèndum 1. si el president del Reich ha ordenat el referèndum sobre una llei aprovada pel Reichstag en el termini d'un mes després de l'aprovació de la resolució (article 73, paràgraf 1 de la Constitució del Reich); [...]

compartida. Per tant, el poder d'indult del *Reichspräsident* es limitat a les causes federals, sobre tot en qüestions d'alta traïció.

e) El *Reichspräsident* té el comandament suprem de totes les forces armades de l'Imperi (art. 47 WRV). Aquesta funció és important, donat que l'article 79 senyala que la defensa del *Reich* és competència del *Reich*. L'article 6 WRV també senyala que la organització militar és competència exclusiva del *Reich*. L'article 8 de la *Wehrgesetz vom 23. März 1921* (lleï de Defensa) senyala que “*el president del Reich és el comandant suprem de totes les forces armades. Sota ell, el ministre del Reichswehr (defensa imperial en alemany) exerceix l'autoritat sobre totes les forces armades. Al capdavant del Reichsheer (exèrcit imperial) hi ha un general com a cap del comandament de l'exèrcit, al capdavant del Reichsmarine (l'armada imperial) hi ha un almirall com a cap del comandament naval*”.

f) El *Reichspräsident*, segons l'article 70 WRV, promulga i publica les lleis en la *Reichsgesetzblatt* (gaseta de lleis imperial). Té un termini màxim d'un mes per fer-ho, o bé haurà de sotmetre-la a referèndum abans de la seua promulgació i publicació. També podrà fer ús d'aquest dret de convocatòria a referèndum si el *Reichsrat* interposa un veto a una llei aprovada pel *Reichsrat* (art. 74, apartat 3 WRV). Tot i que no és competència exclusiva seva, sí que té facultats especials respecte a certs afers, com la convocatòria a referèndum sobre pressupostos, lleis tributàries i ordenances salarials, en les quals la convocatòria a referèndum li corresponen exclusivament.²¹

²¹ Art. 1 *Gesetz über den Volksentscheid* (RGBl 1921, S. 790-796.) [1] Es fa un referèndum

1. si el president del Reich ha ordenat el referèndum sobre una llei aprovada pel Reichstag en el termini d'un mes després de l'aprovació de la resolució (article 73, paràgraf 1 de la Constitució del Reich);

2. si, a petició d'un terç del Reichstag, es suspèn la promulgació d'una llei del Reich durant dos mesos i una vintena part dels que tenen dret a vot han sol·licitat un referèndum (articles 71 i 73 paràgraf 2 de la Constitució del Reich);

3. si una desena part dels que tenen dret a vot han sol·licitat la presentació sobre la base d'un projecte i l'anhelat projecte de llei no s'ha adoptat sense canvis al Reichstag (article 73, paràgraf 3 de la Constitució del Reich);

g) Menció especial s'ha de fer a la facultat d'intervenció del Reich i situacions d'excepció, segons l'article 48 de la Constitució, que permet intervindrà els *Länder* mitjançant la força armada, així com suspendre els drets. És una facultat excepcional que correspon al *Reichspräsident*, que es detalla en el capítol corresponent d'aquest treball, donat que necessita d'una anàlisi més detallada.

E) La responsabilitat del *Reichspräsident*.

La irresponsabilitat del *Reichspräsident* s'institueix en l'article 50 WRV. Aquesta responsabilitat és transmesa, mitjançant la institució de la ratificació, als membres del *Reichsregierung*, ja sigui al *Reichskanzler* o al Ministre que sigui competent. És aplicable a totes les ordres i disposicions del *Reichspräsident*. La WRV fa especial referència a les que es refereixin a qüestions militars, que també s'inclouen en la institució de la ratificació. A més a més, qui ratifica assumeix la responsabilitat d'eixos actes.

Igualment, el *Reichstag* podia acusar al *Reichspräsident* a causa d'una violació punible de la WRV. En qualsevol cas, aquesta s'havia de produir per majoria de dos terços de la cambra, i no es va produir mai. L'òrgan competent era l'*Staatsgerichtshof*.

Per tant, es tracta d'un càrrec irresponsable, tot i que aquesta irresponsabilitat pot ser eliminada amb l'acusació per part del *Reichstag*.

4. si el president del Reich ha ordenat un referèndum sobre una llei aprovada pel Reichstag en cas de diferències d'opinions entre el Reichstag i el Reichsrat (article 74, paràgraf 3 de la Constitució del Reich);

5. si, contràriament a l'objecció del Reichsrat, el Reichstag ha decidit modificar la constitució i el Reichstag ha convocat un referèndum en un termini de dues setmanes (article 76, paràgraf 2 de la Constitució del Reich).

[2] No es fa un referèndum segons els números 2 i 3 sobre el pressupost, sobre les lleis tributàries i les regulacions salarials (article 73, paràgraf 4 de la Constitució del Reich).

2.3. El *Reichstag*.

A) Els orígens del *Reichstag*.

1) El *Reichstag* del Sacre Imperi Romanogermànic.

El *Reichstag* de la República de Weimar deu el seu nom, principalment, al *Reichstag* del Sacre Imperi Romanogermànic, però el *Reichstag* no fou una cambra parlamentària com hui dia la coneixem, ni tampoc tenia caràcter permanent. Era la reunió puntual dels sobirans dels Estats que configuraven l'Imperi, però no fou fins al 1489 quan es va configurar definitivament el *Reichstag* com una institució de l'Imperi. Tot i així, no deixava de ser una institució de reunió i amb pocs poders fàctics, perquè els prínceps, tant laics com seculars, no estaven sotmesos a cap autoritat inferior a la del propi emperador.

El *Reichstag* estava compostat de tres col·legis, els dels *Kurfürsten* (que el conformaven els set prínceps que elegien a l'emperador segons el Bull d'Or i estava presidit sempre per l'arquebisbe de Magúncia), el *Reichsfürstenrat* (format per la resta de prínceps de l'Imperi, així com comtes, barons i prelats imperials, presidit alternadament per l'arquebisbe de Salzburg i l'arxiduc d'Àustria) i el *Reichsstädtekollegium* (format pels representants de les Ciutats Lliures Imperials i presidit pel representant de la ciutat amfitriona, normalment Ratisbona).

2) La *Bundesversammlung* o el *Bundestag* de la Confederació Germànica.

El Congrés de Viena va aprovar el 8 de juny de 1815 la creació de la Confederació Germànica (*Deutscher Bund*). Aquesta era la successora de la Confederació del Rin (*Rheinbund* o els *États confédérés du Rhin*) creada per Napoleó I Bonaparte, l'emperador francès, mitjançant el tractat de Pressburg, en substitució del Sacre Imperi Romanogermànic, com una unió d'Estats satèl·lits del Primer Imperi Francès, després que Napoleó guanyés a Àustria i Rússia a la Batalla de Austerlitz el 2 de desembre de 1805. La batalla de Leipzig entre el 16 i el 19 d'octubre de 1813 va ocasionar una victòria de la Sisena Coalició i el derrocament del Primer Imperi Francès i l'exili de Napoleó a l'illa d'Elba, i la formació del Congrés de Viena.

La *Deutsche Bundes-akte* (Llei Federal Alemanya, tot i que realment era un tractat internacional, que desenvolupava el Tractat de París de 1814) va establir el *Bundesversammlung*²² (Assemblea Federal), però gairebé el nom més utilitzat per aquest organisme fou *Bundestag* (Dieta Federal). L'òrgan no deixava de ser una cambra de representació dels Estats que participaven en la Confederació, però amb aquesta es va aconseguir la Unió Duanera d'Alemanya (*Zollverein*) mitjançant un tractat (*Zollvereinigungsvertrag*²³), que funcionava com un mercat únic entre els diferents Estats de la Confederació, però de la que no participava Àustria. La confrontació entre Prússia i Àustria va provocar que el *Bundestag* (i, per extensió, la mateixa Confederació Germànica) només funcionés quan ambdues potències hi estiguessin d'acord en els afers, donat que ambdues estaven contínuament disputant-se el lideratge en la Confederació. La situació finalment va desembocar en un conflicte bèl·lic, la guerra Austroprussiana o de les Set Setmanes, que va guanyar Prússia i va provocar la dissolució de la Confederació Germànica, succeint-la la Confederació Alemanya del Nord (*Norddeutscher Bund*). Nogensmenys, aquesta no fou ja una unió dels Estats alemanys, sinó que va esdevenir autènticament un Estat, antecessor directe de l'Imperi Alemany (després de la Unificació Alemanya).

A més a més, no tots els *Länder* disposaven de vot al *Bundesversammlung*, sinó que alguns dels Estats (els més petits en la Confederació) disposaven d'un escó compartit entre altres Estats. La distribució, així, fou la següent:

<i>Land / Länder units</i>	Vots
----------------------------	-------------

²² Art. 4 *Die deutsche Bundes-Akte vom 8 Juni 1815*. "Els assumptes de la Federació són assumits per una Assemblea Federal (eine Bundesversammlung) en què tots els membres de la Federació, a través dels seus representants autoritzats, tenen en part vots individuals, en part conjunts, de la manera següent, però sense perjudici del seu rang [...]."

²³ *Zollvereinigungsvertrag zwischen Seiner Majestät dem Könige von Preußen, Seiner Hoheit dem Kurprinzen und Mitregenten von Hessen und Seiner Königlichen Hoheit dem Großherzoge von Hessen einerseits, dann Seiner Majestät dem Könige von Bayern und Seiner Majestät dem Könige von Württemberg andererseits*.

1. Àustria	1
2. Prússia	1
3. Baviera	1
4. Saxònia	1
5. Hannover	1
6. Württemberg	1
7. Baden	1
8. Hesse-Kassel	1
9. Gran Ducat de Hesse	1
10. Dinamarca (en representació de Holstein)	1
11. Països Baixos (en representació del Gran Ducat de Luxemburg)	1
12. Grans Ducats i Ducats de la casa de Saxònia	1
13. Ducat de Brunswick i Ducat de Nassau	1
14. Mecklenburgo-Schwerin i Mecklenburgo-Strelitz	1
15. Holstein-Oldenburg, Anhalt i Schwarzburg	1
16. Hohenzollern, Lichtenstein, Reuß, Schaumburg-Lippe, Lippe i Waldeck	1
17. Les ciutats lliures de Lübeck, Frankfurt del Main, Bremen i Hamburg	1
Total	17

Taula 1. Vots en la Bundesversammlung. Font: Construcció pròpia a partir de l'article 4 de la Bundes-akte

3) El Reichstag en la *Norddeutscher Bund* (1867-1871)

Mitjançant els *Augustverträge* (Tractats d'agost) de 1866, després de la Guerra de les Set Setmanes, es va crear la Confederació Alemanya del Nord (*Norddeutscher Bund*), per descomptat, sense Àustria.

La Constitució de la Confederació es va aprovar l'1 de juliol de 1867, i en ella es preveien diversos òrgans constitucionals, entre els quals es trobava el *Reichstag*, que era

elegit directament pels ciutadans, però no es tractava d'un Parlament ple, perquè des d'un primer moment només tenia el poder de proposar lleis, que el Consell Federal havia de ratificar. Tampoc disposava de competències per seleccionar el Govern ni tampoc rendia comptes davant seua.

4) El *Reichstag* en el II *Reich* (1871-1918).

Bàsicament, les competències del *Reichstag* durant l'Imperi Alemany (II *Reich*) foren les mateixes que durant la Confederació Alemanya del Nord.

B) El sistema electoral del *Reichstag* i el Tribunal d'Actes.

En primer lloc, la WRV configura un sistema de caràcter representatiu, en la que el mandat imperatiu es troba prohibit i els diputats del *Reich* només es troben sotmesos a la seua consciència²⁴. El *Reichstag* es composava dels diputats del poble alemany, i del qual n'eren representants.

El *Reichstag*, per tant, era una cambra representativa, els diputats de la qual eren triats mitjançant sufragi universal, igual, directe i secret, de conformitat amb els principis de representació proporcional, per tots els homes i dones majors de vint anys. La WRV fixava que les eleccions havien de ser diumenge o dia festiu.²⁵

Al ser l'òrgan constitucional que representava el poble, n'era també l'òrgan que indirectament representava la sobirania nacional, *Staatsgewalt*, perquè aquesta emanava del poble.²⁶ Això derivava en una preeminència del *Reichstag* front a altres institucions, com ara el *Reichsrat*, que durant altres règims polítics, com ara la Constitució de l'Imperi Alemany de 1871, era el principal òrgan polític de la Confederació Alemanya, on el *Bundesrath* gaudia d'una preeminència notable front al *Reichstag*.

²⁴ Article 21 WRV.

²⁵ Article 22 WRV.

²⁶ Article 1 WRV, paràgraf segon.

El *Reichstag* era triat per quatre anys, i les noves eleccions s'haurien de realitzar dins dels seixanta dies des que expira eixe termini. El *Reichstag* es reuniria dins dels trenta dies posteriors a l'elecció.

La WRV no configurava extensivament un règim electoral general, sinó que delegava en una Llei Electoral del *Reich* la regulació de les eleccions al *Reichstag*.²⁷

El 27 d'abril de 1920 es va publicar la Llei Electoral de *Reich*, aprovada per l'Assemblea Nacional Constituent, que establia un sistema electoral basat no en la població, sinó en els votants. D'aquesta manera, s'establien circumscripcions electorals, i les associacions d'aquestes, de tal manera que el procediment de votació era el següent:

1. En primer lloc, es presentaven les llistes electorals tant pels circumscripcions electoral com pel *Reich* en el seu conjunt. Es podien presentar llistes a la circumscripció si aquestes eren referendades per almenys cinquanta votants, i al *Reich* si foren referendades per vint votants.

2. Els ciutadans només votaven una vegada en la seua circumscripció, i en aquestes es donava un escó per cada seixanta mil vots i els vots restants eren comptats per associació de circumscripcions.

3. Com no hi havia llista d'associació, s'atorgaven a les llistes de circumscripció en funció del valor de l'excedent. S'atorgava també un escó per cada seixanta mil vots comptats per circumscripció, i serien assignats a la llista de circumscripció per l'ordre del valor de l'excedent d'aquests. En cas que sobressin vots, s'atorgaria un escó si arribés a trenta mil vots, i els que no arribaren a aquesta quantitat o bé l'excedent d'aquesta es comptaria pel *Reich* en ell seu conjunt.

4. Cada partit podia presentar una llista al *Reich* o bé declarar que els vots excedentaris de les seues llistes de circumscripcions foren a una llista del *Reich*, en cas

²⁷ La Llei en qüestió fou la *Reichswahlgesetz vom. 27 April. 1920*, que fou modificada el 6 de març de 1924.

que no la presentessin ells mateixos. S'atorgava un escó en aquesta llista per cada seixanta mil vos, o bé els restants que arribessin a trenta mil. L'excident d'aquestes quantitats es perdia.

Així doncs, el repartiment de les circumscripcions electorals i les seues associacions fou el següent:

Associació de circumscripció	Circumscripció electoral	Població resident	
I Prússia Oriental	1 Prússia Oriental	2.228.516	2.228.516
II Brandenburg I	2 Berlín	1.902.509	3.394.586
	3 Potsdam II	1.492.077	
III Brandenburg II	4 Potsdam I	1.624.535	3.182.370
	5 Frankfurt	1.557.835	
IV Pomerània-Mecklenburg	6 Pomerània	1.789.216	2.687.873
	35 Mecklenburg	898.657	
V Silèsia	7 Breslau	1.807.980	4.287.740
	8 Liegnitz	1.180.633	
	9 Opole	1.299.127	
VI Saxònia-Turíngia	10 Magdeburg	1.576.766	5.015.681
	11 Merseburg	1.340.084	
	12 Turíngia	2.098.831	
VII Schleswig-Holstein-Hamburg	13 Schleswig-Holstein	1.508.092	2.558.451
	34 Hamburg	1.050.359	
VIII Baixa Saxònia	14 Weser-Ems	1.417.510	4.240.810
	15 Hannover Est	998.116	
	16 Hannover Sud-Braunschweig	1.825.184	
IX Westfàlia	17 Nord de Westfàlia	2.187.892	4.742.625
	18 Sud de Westfàlia	2.554.733	
X Hessen	19 Hessen-Nassau	2.306.038	3.597.026
	33 Hessen-Darmstadt	1.290.988	
XI Renània del Sud	20 Colònia-Aquisgrà	1.973.521	3.174.042
	21 Koblenz-Trier	1.200.521	
XII Renània del Nord	22 Düsseldorf East	1.908.956	3.570.805
	23 Düsseldorf West	1.661.849	
XIII Baviera sud-est	24 Alta Baviera-Suàbia	2.418.378	3.770.068
	25 Baixa Baviera	1.351.690	
XIV Baviera nord-oest	26 Francs	2.412.944	3.284.267
	27 Palatinat	871.323	
	28 Dresden-Bautzen	1.757.187	4.663.298
XV Saxònia	29 Leipzig	1.221.703	
	30 Chemnitz-Zwickau	1.684.408	
	31 Württemberg	2.589.524	4.798.027
XVI Württemberg-Baden	32 Baden	2.208.503	

Taula 2. Associacions de circumscripció i circumscripcions electorals durant la República de Weimar d'ençà del 1924.

A més a més, respecte del sistema electoral, l'article 31 de la WRV establia un Tribunal especial d'examen d'actes, *Wahlprüfungsgericht*, per comprovar la validesa de les eleccions. A aquest Tribunal competia també la declaració que un diputat ha perdut el dret a ser membre de la cambra.

Es tractava d'un Tribunal paritari entre diputats del *Reichstag*, nomenats per aquesta cambra per a cada legislatura, i de membres del Tribunal Administratiu del *Reich*, nomenats pel *Reichspräsident*. El Tribunal havia de prendre les decisions amb els vots de tres membres del Reichstag i dos del Tribunal Administratiu del *Reich*, després d'un debat oral i públic, que seria dirigit per un comissari del *Reich* nomenat pel *Reichspräsident*. El Tribunal comptava, a més a més, amb autonomia reglamentària, perquè podia aprovar les seues regles de funcionament.

De forma transitòria, l'article 166 estableix que els membres que pertocquen al Tribunal Administratiu del *Reich* serien els membres del Tribunal del *Reich*, fins a la constitució del primer, en allò corresponent a la formació del Tribunal especial d'examen d'actes.

C) Composició del Reichstag.

Com ja s'ha indicat anteriorment, el *Reichstag* estava format pels Diputats del poble alemany. Aquest nombre no era fixe, donat a que el repartiment d'escons no es feia atenent a la població sinó a la participació en les eleccions.

Aquest fet va provocar que durant les diverses eleccions al Reichstag no hi hagués un nombre fixe de parlamentaris, perquè la participació tampoc era fixa. La composició del Reichstag durant la República de Weimar, d'ençà les diferents eleccions incloent-ne l'Assemblea Nacional de Weimar, fou la següent:

Composició del Reichstag						
segons les diferents eleccions	Any	% Dones	Nº Dones	% Homes	Nº Homes	Total
Assemblea Nacional de Weimar	1919	8.7	37	91,3	386	423
1er Reichstag	1920	8.0	37	92,0	426	463
2n Reichstag	1924	5.7	27	94,3	445	472
3r Reichstag	1924	6,7	33	93,3	460	493
4t Reichstag	1928	6.7	33	93,3	457	490
5è Reichstag	1930	6.8	39	93.2	538	577
6è Reichstag	1932	5.6	34	94,4	574	608
7è Reichstag	1932	6,0	35	94,0	547	582
8è Reichstag	1933	3,8	21	96.2	537	558

Taula 3. Composició del Reichstag durant la República de Weimar segons les diferents eleccions al mateix, des del 1919 fins al 1933.

Malgrat que la WRV permetia a les dones presentar-se a les eleccions, amb els mateixos requisits que als homes, i ser diputades del *Reichstag*, la realitat fou una altra. La presència de les dones durant tota la vigència del règim de Weimar no va superar el deu per cents dels escons del *Reichstag*.

D) L'Estatut dels parlamentaris.

Tots els membres de la cambra gaudien d'inviolabilitat parlamentària, per l'exercici del seu vot o de les seues opinions en l'àmbit parlamentari. L'article 36 de la WRV establia aquest dret no només respecte dels membres del *Reichstag*, sinó també de tots els *Landtage*. Aquest dret suposava que cap membre de la cambra podia ésser perseguit judicial o disciplinàriament, ni de cap altre mode, excepte per la pròpia Cambra.

Per altra banda, l'article 37 també establia la immunitat parlamentària dels diputats del *Reichstag* (i també dels *Landtage*), que es basava en el fet de no poder esser perseguit ni detingut pel fet de la comissió d'un delictes, llevat que sigui sorprès in fraganti, o bé al dia següent de la comissió del delictes. Després d'aquest termini, s'havia de demanar el consentiment a la cambra.

Igualment, aquest consentiment era predicable de la limitació de la llibertat personal dels Diputats. Si la cambra ho requeria, el procediment criminal contra un membre del *Reichstag* (o dels *Landtage*) havia de quedar en suspès, però només durant el període de sessions d'aquesta cambra.

Un altre dret que la WRV, en el seu article 38, reconeixia als diputats, tant del *Reichstag* com dels *Landtage*, era la possibilitat de negar-se a declarar respecte de les persones que els confiaren fets en la seua qualitat de diputats, o a qui els transmetés en l'exercici de la seua funció, i també respecte als fets mateixos. Tampoc els podien ser segrestats els documents que portessin. Al *Reichstag* o al *Landtag* corresponent no es podien dur a terme registres o segrests sense l'autorització del President de la cambra.

2.4. El *Reichsrat*.

A) Naturalesa i composició.

El *Reichsrat* és l'òrgan que representa els *Länder* davant el *Reich* en la legislació i administració del *Reich*. Es tracta, doncs, d'un òrgan constitucional, en un sistema bicameral imperfecte, atenuat o desequilibrat, perquè el *Reichsrat* no té les mateixes competències que el *Reichstag*.

Es compon, com a mínim, d'un membre per cada *Land*. Reben un altre cada 700.000 habitants, o fracció que superi els 350.000. Cap *Land* pot tindre més de dos cinques parts de la totalitat del *Reichsrat*.

El Tractat de Versalles prohibia la *unificació* d'Àustria a Alemanya, però la WRV permetia vot consultiu a l'Àustria Alemanya dins del *Reichsrat*.

Els *Länder* estan representats per membres dels seus governs, excepte Prússia, on la meitat dels seus representants estan atribuïts a les províncies prussianes, segons una llei d'aquest *Land*.

En canvi, les comissions del *Reichsrat* tenen un màxim d'un membre per cada *Land*.

La presidència del *Reichsrat* i de les seues comissions correspon a un membre del *Reichsregierung*.

B) Dret de veto.

El veto sobre les lleis correspon al *Reichsrat*, que només pot ser alçat per un referèndum convocat pel *Reichspräsident*, o bé per dos terços del *Reichstag*. En aquest cas, el *Reichspräsident* pot promulgar-la o convocar un referèndum al respecte

El termini per poder presentar el veto és de dos setmanes des que es va produir la votació del text definitiu pel *Reichstag*, i el fonament haurà d'explicar-se en el termini d'altres dues setmanes des que es va presentar.

Donada la situació política a Weimar, el poder del *Reichsrat* era bastant important, no obstant això, quan no s'aprovava una llei determinada, es feia ús de l'article 48 WRV.

2.5. El *Reichsregierung*, el *Reichskanzler* i els Ministres del *Reich*.

A) Naturalesa i funcionament

El *Reichskanzler* era el cap de Govern en la República de Weimar. N'era, doncs, el segon càrrec més important de l'Estat i que presidia el *Reichsregierung* (és a dir, el Consell de Ministres de la República de Weimar, l'òrgan col·legiat de govern.

D'aquest en formaven part tant el *Reichskanzler* com els Ministres del *Reich*. Adoptava els seus acords per majoria simple.

B) Composició

El *Reichsregierung* es componia del *Reichskanzler* i dels Ministres del *Reich*. Tots estos son nomenats pel *Reichspräsident*, però els Ministres del *Reich* ho són a proposta del *Reichskanzler*.

El *Reichskanzler* presideix el *Reichsregierung*, i dirigeix tots els seus assumptes. En aquest sentit és responsable de fixar les línies d'actuació dels seu govern, però dins d'aquestes línies, els Ministres són independents en la seua execució, i responsables davant del *Reichstag*.

La composició d'aquest òrgan fou, durant els anys que estigué vigent la República de Weimar, contant-ne el període del III *Reich*, la següent:

<i>Reichsregierung</i>	Inici del càrrec	Fi del càrrec
<i>Gabinet Scheidemann</i>	13 de febrer de 1919	19 de juny de 1919
<i>Gabinet Bauer</i>	21 de juny de 1919	26 de març de 1920
<i>Gabinet Müller I</i>	27 de març de 1920	8 de juny de 1920
<i>Gabinet Fehrenbach</i>	25 de juny de 1920	4 de maig de 1921

<i>Gabinet Wirth I.</i>	10 de maig de 1921	22 d'octubre de 1921
<i>Cabinet Wirth II</i>	26 d'octubre de 1921	14 de novembre de 1922
<i>Gabinet Cuno</i>	22 de novembre de 1922	12 d'agost de 1923
<i>Gabinet Stresemann I</i>	13 d'agost de 1923	3 d'octubre de 1923
<i>Gabinet Stresemann II</i>	6 d'octubre de 1923	23 de novembre de 1923
<i>Gabinet Marx I</i>	30 de novembre de 1923	26 de maig de 1924
<i>Gabinet Marx II</i>	3 de juny de 1924	15 de desembre de 1924
<i>Gabinet Luter I.</i>	15 de gener de 1925	5 de desembre de 1925
<i>Gabinet Luter II</i>	20 de gener de 1926	12 de maig de 1926
<i>Gabinet Marx III</i>	17 de maig de 1926	17 de desembre de 1926
<i>Gabinet Marx IV</i>	29 de gener de 1927	12 de juny de 1928
<i>Gabinet Müller II</i>	29 de juny de 1928	27 de març de 1930
<i>Gabinet Brüning I</i>	30 de març de 1930	7 d'octubre de 1931
<i>Gabinet Brüning II</i>	10 d'octubre de 1931	30 de maig de 1932
<i>Gabinet de Papen</i>	1 de juny de 1932	17 de novembre de 1932
<i>Gabinet de Schleicher</i>	3 de desembre de 1932	28 de gener de 1933

Taula 4. Gabinetes durant la República de Weimar i duració dels mateixos.

C) Potestat reglamentària

El *Reichsregierung* disposa de la potestat reglamentària, de conformitat amb l'article 77 WRV, que el faculta per dictar preceptes administratius generals que siguin indispensables per l'execució de les lleis del *Reich*. Aquests necessitaran el vist i plau del *Reichsrat* quan siguin els *Länder* els encarregats de la seua execució.

D) Responsabilitat.

En tot cas, els membres del *Reichsregierung* eren responsables davant el *Reichspräsident* i també del *Reichstag*. De fet, existeix el vot de censura contra qualsevol membre del *Reichstag*. Pel qual es pot assenyalar que la República de Weimar fou un sistema semi-presidencialista, perquè tot i que el *Reichsregierung* sigui responsable davant el *Reichstag*, el cert es que no existeix cap mecanisme d'investidura. És a dir, l'elecció del *Reichskanzler* és potestat del *Reichspräsident*, sense més límits que la seua virtual destitució per negació de la confiança pel *Reichstag*.

No obstant això, també podien ser processats per l'*Staatsgerichtshof*, en les mateixes condicions que el previst per al *Reichspräsident*.

²⁸ Data en què es va suïcidar Adolf Hitler.

2.6. L'*Staatsgerichtshof*.

L'*Staatsgerichtshof* era un tribunal especial, previst en l'article 108 de la WRV, que fou motivat per l'exigència de tenir un control sobre les lleis del *Reich* i dels *Länder*, així com altra mena de controvèrsies de caràcter constitucional assenyalades en la WRV. La llei que el va instituir fou l'*Staatsgerichtshof* de 9 de juliol de 1921. Aquesta llei regula la seua composició i funcions.

Al llarg de la WRV, l'*Staatsgerichtshof* té assenyalades diferents tipus de competències respecte als diferents tipus de litigis que s'hi poden donar dintre d'aquest marc.

1. Controvèrsies constitucionals dins d'un *Land* si no hi havia cap tribunal regional per resoldre-les (article 19 WRV). La jurisdicció de l'*Staatsgerichtshof* era, per tant, subsidiària.
2. Controvèrsies de caràcter no privat entre diferents *Länder* o entre el *Reich* i un *Land* a petició d'una de les parts en litigi (article 19 WRV).
3. Conflictes patrimonials en la reorganització del territori del Reich (article 18 WRV).
4. Controvèrsies constitucionals entre el *Reich* i un *Land* (article 19 WRV). Segons aquesta disposició, l'*Staatsgerichtshof* només hauria de decidir si un altre tribunal no era responsable. L'objecte del procediment podria ser disputes sobre la interpretació dels contractes celebrats, sobre la participació dels *Länder* en la formació del testament del *Reich* o sobre reclamacions d'un *Land* contra el *Reich*, especialment reclamacions de tipus financer.
5. Controvèrsia del Reich-Länder sobre l'aplicació de les lleis del *Reich* per part dels Länder (article 15 WRV). Aquesta protecció de les competències també va servir per al cas especial de la disputa del *Reich-Länder*. L'*Staatsgerichtshof* va decidir en cas de divergència d'opinions sobre notificacions de defectes en l'exercici de la supervisió del *Reich*. La base era l'obligació dels governs dels *Länder*, a petició del govern del *Reich*, de solucionar les deficiències que es produïen en l'execució de les lleis del Reich per part d'un *Land*.

6. Decisió sobre els poders d' expropiació i drets sobirans transferits al *Reich* amb la formació de la *Deutsche Reichsbahn* (article 90 WRV). El *Reich* tenia dret a expropiar-se amb finalitats ferroviàries, cosa que va ser responsabilitat de les autoritats estatals fins que va entrar en vigor la Constitució de Weimar. Els drets sobirans esmentats a l'article 90 es relacionaven amb la policia ferroviària , la fixació de tarifes, l'organització de les autoritats ferroviàries i la llei de funcionaris. Aquesta disposició també és un cas especial de la disputa del Reich-Länder.
7. Controvèrsies sorgides com a conseqüència de la cancel·lació dels drets de reserva de Baviera i Württemberg amb l'administració de correus i telègrafs i, en conseqüència, amb ferrocarrils, vies navegables i marques de navegació (articles 170, 171 WRV). Aquesta regulació era un altre estàndard especial que complementava l'article 19 WRV. L'*Staatsgerichtshof* hauria de decidir si no es va arribar a un acord entre les parts en un termini màxim. Tot i això, les parts van arribar a un acord a temps i, per tant, les disposicions dels articles 170 i 171 eren irrelevants.

L'*Staatsgerichtshof* fou el primer Tribunal independent d'Alemanya, constitucionalment competent per resoldre les disputes entre el *Reich* i els *Länder*. No obstant això, no fou un Tribunal Constitucional, en el sentit en què Kelsen, principal artífex de la Constitució Austríaca (i que hui dia resta, amb modificacions, resta en vigor) i principal precursor dels Tribunals Constitucionals en l'àmbit europeu, li va donar a aquesta figura constitucional.

L'*Staatsgerichtshof* va finalitzar els seus treballs l'any 1933, amb la pujada de Hitler al poder, sense que hi hagués cap llei que declarés la seua dissolució.

3. COMPETÈNCIES FEDERALS I CLÀUSULA RESIDUAL.

3.1. Introducció al sistema de repartiment de competències de la República de Weimar.

Als sistemes administratius descentralitzats, i el règim derivat de la Constitució alemanya de 1919 n'era un, els afers que corresponen a cada una de les administracions públiques que coexisteixen es reparteixen en virtut del principi de competència.

En el cas de Weimar, la Constitució assenyala un sistema, en principi, tancat. És així perquè la WRV assenyala directament les atribucions competencials del *Reich*, deixant la resta de qüestions en mans dels *Länder*. Per tant, a diferència del repartiment competencial en Espanya, és un sistema fixe. El *Reich* te delimitades les seves competències, i allò que no pertany al Reich, pertany als *Länder*.

L'article cinquè de la WRV no obliga a observar la mateixa en cas que un *Land* tingués atribuïda la competència. Assenyala només que els poders que corresponen als *Länder* s'exerciran pels seus òrgans de conformitat amb les seues Constitucions pròpies (i la seua única limitació constitucional és que hauran de ser democràtiques²⁹). En canvi, el *Reich* si es troba limitat per la pròpia WRV, i això implica respectar els límits que marca en relació amb la distribució competencial dels *Länder*.

3.2. Classificació de les competències en la República de Weimar.

La classificació de les competències del *Reich* en la WRV es fa principalment en dos tipus de competències: les competències exclusives i les competències concurrents. Aquests sistema existeix actualment en Alemanya i també és el sistema que ha adoptat la Unió Europea per a la distinció des les seues competències. No obstant això, la WRV regula altres figures competencials que tot seguit analitzarem. En canvi, no existeix un

²⁹ Article 17 WRV

tipus de classificació de les competències dels *Länder*, perquè en principi tampoc és necessària.

3.3. Clàusula de prevalença.

En tot cas, el dret federal preval sobre el drets dels *Länder*. En tot cas, correspon als Tribunals del *Reich* assenyalar la compatibilitat d'una llei del *Reich* amb una llei dels *Länder*. En tot cas, s'ha d'entendre que una legislació aprovada pel *Reich* en l'àmbit de les seves competències desplaça la llei del *Land* en qüestió. Tot això en conformitat amb l'article 13 WRV.

3.4. Funció executiva de les competències del *Reich*.

Les competències del *Reich*, en primer lloc, no permeten la legislació per part dels *Länder*, llevat que aquesta legislació exclusiva els ho permetés, però en tot cas la execució correspon als *Länder* (principi general establert en l'article 14 WRV, tot i que es permet que aquestes lleis designen altres autoritats competents en la seva execució).

3.5. Dret d'inspecció.

Segons l'article 15 WRV, correspon al *Reich* exercir el control en totes aquelles matèries que li correspon a aquest legislar. El *Reich* pot aprovar instruccions generals per al compliment efectiu de les lleis.

Així mateix, podrà el *Reich* enviar delegats als governs dels *Länder* per a vigilar el compliment de les seues lleis, així com a les autoritats inferiors, sempre i quan el *Land* en qüestió ho autoritzés. Inclús pot compel·lir als *Länder* perquè esmenin els defectes en la seua aplicació, però en cas de desacord entre els respectius governs, qualsevol d'ambdós pot acudir a l'*Staatsgerichtshof*, però les lleis del *Reich* podien assenyalar altres jurisdiccions.

4. COMPETÈNCIES EXCLUSIVES DEL *REICH*.

4.1. Competències establides en l'article 6 de la Constitució de Weimar.

Les competències exclusives del *Reich*, segons l'article 6 WRV, són les següents:

- a) Relacions exteriors: en primer lloc, l'article 78 de la WRV assenyala que és competència exclusiva del *Reich* el sosteniment de relacions amb Estats estrangers, però que en matèria de la seua competència, els *Länder* poden concloure tractats internacionals, però que en tot cas exigeixen consentiment del *Reich*, però no s'estableix quin és l'òrgan competent per atorgar aquest consentiment. Més enllà d'una preocupació per les relacions de certs *Länder* amb certs Estats estrangers, la WRV regula aquesta matèria³⁰.
- b) Colònies i règim colonial: El Tractat de Versalles va acabar amb l'Imperi colonial d'Alemanya, però en cas què es recuperés aquest, seria competència del *Reich*³¹.
- c) Nacionalitat, llibertat de circulació i establiment, immigració, emigració i extradició.
- d) Exèrcit: implícit a la competència de defensa, l'exèrcit és competència exclusiva de l'Imperi.³²
- e) Moneda: el *Reich* és una unió monetària i li correspon a aquest la normativa relativa a la moneda.
- f) Duanes, unitat del territori duaner i comercial, i la lliure circulació de mercaderies: en aquest sentit, els aranzels que es podien imposar, s'imposarien en tot cas per part del *Reich*.³³

³⁰ Art. 78 WRV.

³¹ Art. 80 WRV.

³² Art. 79 WRV "És de la competència exclusiva del *Reich* quant es refereix a la seua defensa. [...] es regularà de manera uniforme per una Llei del *Reich*."

³³ Art. 83 WRV "Els impostos de duanes i de consum seran administrats per les autoritats del *Reich*".

- g) Correus, telègrafs i telèfons: competència del *Reich*, tot i que temporalment es va permetre que Baviera i Württemberg els mantinguessin, fins l'1 de juliol de 1921, segons l'article 170 de la WRV.³⁴

4.2. Competències sobre el sistema ferroviari i canals de navegació del *Reich*.

En la secció sisena s'expliquen les competències del *Reich*, així com l'abast que tenen i en quins termes poden legislar els *Länder*. Una de les qüestions més regulades a la WRV es tracta de la competència ferroviària.

Per una banda, es tracta d'una competència del *Reich*, pel que fa als ferrocarrils d'interès general del *Reich*. Però va més enllà, l'article 89 assenyala que a instàncies del *Reich* seran cedits a aquest els drets dels *Länder* per adquirir ferrocarrils privats. Així que es pot dir que es tractava d'una competència exclusiva, pel que fa als d'interès general, però per als privats és una concurrent no legislativa, per que l'article 89 no assenyala que hagi de ser cedida mitjançant llei, només a instàncies del *Reich*.

A més a més, quan es traspassen els ferrocarrils, passaran també els drets d'expropiació i els de sobirania política que pertanyien als *Länder*³⁵. La WRV assenyala la competència del *Reichsregierung* per aprovar els reglaments de construcció, explotació i trànsit dels ferrocarrils, o d'un dels seus membres, però sempre amb el consentiment del *Reichsrat*³⁶.

A diferència dels règims actuals sobre explotació de ferrocarrils, la WRV assenyala que de la seua explotació s'encarrega a una empresa autònoma, però depenent del pressupost del *Reich*. Es tracta, doncs, d'una empresa pública³⁷.

³⁴ Art. 88 WRV.

³⁵ Art. 90 WRV.

³⁶ Art. 91 WRV.

³⁷ Art. 92 WRV.

Si el *Reich* es fa càrrec de l'administració dels ferrocarrils d'interès general en un determinat *Land*, no es poden construir en eixe territori nous ferrocarrils d'interès generals sinó es pel *Reich* o amb el seu consentiment. En cas de modificació o de creació de nous, hauran de ser consultades les autoritats del *Reich*. En canvi, si no s'ha fet càrrec, pot mitjançant una llei especial encarregar-se de la seua construcció, inclús amb l'oposició d'estes autoritats, però respectant els seus drets de sobirania. En aquest supòsit, es pot concedir a un tercer la construcció, transferint el dret d'expropiació ³⁸.

Aquells ferrocarrils que siguin d'interès general i no siguin baix l'administració del *Reich* estan sotmesos a la seua inspecció. Quant a les tarifes i les reglamentacions tècniques, estaran al que disposi la legislació del *Reich*³⁹.

Tots els ferrocarrils, d'interès general o no, hauran de socórrer el *Reich* quan sigui necessari pels fins de defensa nacional⁴⁰.

Sobre els canals d'interès general, el *Reich* pot prendre al seu càrrec la propietat i administració d'aquests. El règim és molt similar al previst per al sistema ferroviari: passen al *Reich* les competències de expropiació, per a poder construir nous canals farà falta el consentiment del *Reich* i les competències sobre la policia d'aquests canals també és pròpia.

³⁸ Art. 94 WRV.

³⁹ Art. 95 WRV.

⁴⁰ Art. 96 WRV.

5. COMPETÈNCIES CONCURRENTS ENTRE EL *REICH* I ELS *LÄNDER*

L'article 7 WRV assenyala les competències sobre les que el *Reich* pot aprovar legislació. En cas què ho fes, la seua legislació desplaça les dels *Länder*, en la mesura de l'article 12 WRV:

1. Dret civil;
2. Dret penal;
3. Procediments judicials, inclosa l'execució de sentències, així com assistència administrativa entre autoritats;
4. Passaports i policia d'estrangeria;
5. Benestar de la beneficència i immigrants;
6. Premsa, associacions i dret de reunió;
7. Política de població, maternitat, benestar infantil, infantil i juvenil;
8. Salut pública, serveis veterinaris i protecció de les plantes contra malalties i plagues;
9. Legislació laboral, assegurances i protecció dels treballadors i empleats, així com proves de treball;
10. L'establiment de representacions professionals per al territori del Reich;
11. Assumptes dels veterans de guerra;
12. El dret d'expropiació;
13. La socialització de recursos naturals i empreses econòmiques, així com la producció, fabricació, distribució i fixació de preus de béns econòmics per a l'economia comuna;
14. Negociació, mesuraments i pesos, emissió de paper moneda, banca i borsa;
15. El comerç d'aliments i articles de luxe, així com objectes quotidians;
16. Indústria i mineria;
17. Assegurances;
18. Transport marítim, pesca d'altura i costa;
19. Ferrocarrils, el transport per vies fluvials interiors, el trànsit amb vehicles de motor per terra, aigua i aire, així com la construcció de carreteres nacionals, pel que fa al trànsit general i a la defensa nacional;

20. Teatre i cinematografia.

En la majoria d'aquestes qüestions, o bé segueixen en vigor les disposicions preses durant l'Imperi Alemany, o bé no s'ha aprovat legislació alguna, pel qual les disposicions dels *Länder* segueixen en vigor. Això és degut als altres problemes als quals va haver de fer front la República de Weimar: les reparacions de guerra, la devaluació del marc alemany i la crisi de la democràcia amb els nazis. Per tant, no és de rellevància pràctica en el marc d'aquesta investigació.

6. ALTRES TIPUS DE COMPETÈNCIES I LEGISLACIÓ TRANSITORIA DELS LÄNDER.

6.1. Legislació fiscal i establiment de principis generals en l'àmbit impositiu.

El *Reich* té la facultat de legislar tota classe de contribucions i altres orígens de recursos quan així ho exigeixi el compliment dels seus fins. Quan estos siguin dels *Länder*, procurarà que aquests conserven els seus mitjans suficients per gestionar les seues competències (art. 8 WRV).

Aquesta competència faculta al *Reich* per a no dependre de les contribucions dels *Länder* i poder, en el seu cas, assolir incús recursos que siguin pròpiament dels *Länder*. Per tant, no existeix un principi d'autonomia financera, sinó només de suficiència financera.

El *Reich* té facultats per establir legalment regles relatives per a impedir perjudicis a les fonts d'ingressos o a les relacions comercials del *Reich*, dobles imposicions, establiment de drets exagerats o prohibitius sobre l'ús dels mitjans de transport o sobre serveis públics de comunicació, impostos en transaccions entre *Länder* o parts d'un *Land*, a les mercaderies importades sobre productes indígenes, i primes a l'exportació. S'entén,

doncs, que aquestes pràctiques es troben prohibides en la legislació tributària dels *Länder*, però no pareix que es prohibeixi en l'àmbit del *Reich*⁴¹.

El *Reich* també té facultats no només de caire prohibitiu, sinó també positiu. Així, pot regular l'administració financera dels *Länder* en allò que sigui necessari per a la correcta execució de les lleis fiscals del *Reich*; creació d'autoritats i facultats encarregades de l'aplicació correcta de les lleis fiscals; el repartiment dels recursos entre els *Länder* i el *Reich* i l'abonament dels costos respectius a aquesta aplicació de les lleis fiscals del *Reich*.

6.2. Legislació de necessitat.

Pel que fa a la legislació relativa a l'establiment necessari de normes uniformes, la WRV estableix dos tipus de competències en aquesta matèria:

- a) Sobre el benestar general;
- b) Sobre l'ordre i la seguretat pública. En particular, aquesta competència sobretot es va exercir sobre la base de l'article 48 de la WRV, i no a través de lleis del *Reichstag*.

6.3. Legislació transitòria dels *Länder*.

L'article 12 WRV assenyala la facultat dels *Länder* per a legislar sobre qualsevol competència en què el *Reich* no hagi legislat, exceptuant la legislació exclusiva del *Reich*. Així, doncs, si el *Reich* no aprova una determinada llei, sobre aquesta matèria tindran competència els *Länder*.

No obstant això, sobre la base de l'article 7, número 13º tenien, el *Reichsregierung* tenia competència per a oposar-se a la legislació dels *Länder*. Es tractava de la

⁴¹ Art. 11 WRV.

competència sobre socialització de les riqueses naturals i empreses econòmiques, així com la producció, fabricació, distribució i taxes de bens per l'economia col·lectivista.

7. L'ARTICLE 48: LA VÍA COACTIVA FEDERAL I LES SITUACIONS D'EMERGÈNCIA EN LA CONSTITUCIÓ.

7.1. Capacitat d'intervenció del *Reich* i situacions d'emergència.

L'article 48 de la WRV regula qüestions que hui dia s'haurien d'estudiar per separat. D'una banda, regula la intervenció del *Reich* en els *Länder* y, d'altra banda, regula les ordenances d'emergència, és a dir, la regulació que extraordinàriament pot aprovar el *Reichspräsident*. En la Constitució Espanyola tindríem figures similars, com ara el Decret-llei previst en l'article 86 de la mateixa, per a la legislació d'emergència; també els estats d'alarma, excepció i siti, regulats en els articles 55 i 116, pel que fa a la suspensió de les garanties constitucionals; l'article 155, en relació a la intervenció de les Comunitats Autònomes per part del Govern de l'Estat.

A la Llei Fonamental Alemanya hi trobem, d'una banda, l'article 37, que estableix la via coactiva federal, és a dir, el mecanisme del qual disposa el Govern Federal per intervenir en els *Länder*. Pel que fa a la restricció de drets fonamentals, a diferència del règim espanyol, no es preveu un estat determinat, sinó que es deixa al legislador establir les condicions de les restriccions, segons els casos i les circumstàncies. Quant a la regulació de les emergències, el títol Xa regula el cas de defensa, però això només comporta una substitució del *Bundestag* per la Comissió Conjunta. En definitiva, en el règim actual d'Alemanya no existeix una figura com la prevista en l'article 48 de la WRV. Sí podria ser comparat amb la previsió dels Decrets-lleis, però la naturalesa de les ordenances d'emergència de l'article 48 no té un caràcter legislatiu.

7.2. Text de l'article 48 de la Constitució de Weimar.

El text de l'article 48 és el següent:

Article 48 Weimarer Reichsverfassung.

(1) *Si un Land incompleix les seves obligacions en virtut de la Constitució del Reich o de les lleis del Reich, el Reichspräsident pot instar-lo a fer-ho amb l'ajuda de les forces armades.*

(2) *Si la seguretat pública i l'ordre es veuen significativament interromputs o en perill al Reich alemany, el Reichspräsident pot prendre les mesures necessàries per restablir la seguretat pública i l'ordre i, si cal, intervenir amb l'ajuda de les forces armades. A aquest efecte, podrà suspendre temporalment la totalitat o part dels drets fonamentals previstos en els articles 114, 115, 117, 118, 123, 124 i 153.*

(3) *El Reichspräsident comunicarà immediatament al Reichstag totes les mesures adoptades d'acord amb l'apartat 1 o l'apartat 2 d'aquest article. Les mesures quedaran suspeses a petició del Reichstag.*

4. *En cas de perill imminent, el Reichsregierung podrà adoptar mesures provisionals del tipus especificat en l'apartat 2 del seu territori. Les mesures quedaran suspeses a petició del Reichspräsident o del Reichstag.*

(5) *Els detalls estan determinats per una llei del Reich.*

En primer lloc, el punt primer senyala la facultat d'intervenir un *Land* inclús amb l'ajuda de les forces armades, però sempre que s'incompleixin les lleis del *Reich*. Aquest article té sentit, sobretot, en l'àmbit de les competències executives, on el *Land* no només té el dret a executar la legislació, sinó també té el deure de fer-ho, que és la regla general segons l'article 14 de la WRV.

L'apartat segon faculta al *Reichspräsident* a suspendre els drets fonamentals dels articles 114 (dret a la llibertat), 115 (dret a la inviolabilitat del domicili), 117 (dret al secret de les comunicacions), 118 (dret a l'opinió i a la lliure expressió), 123 (dret a la llibertat de reunió), 124 (dret d'associació) i l'article 153 (dret a la propietat). Tots estos drets poden ésser suspesos quan es pertorben la seguretat pública i l'ordre.

L'apartat tercer senyala l'obligació del *Reichspräsident* de notificar al *Reichstag* les ordenances emeses en virtut de l'article 48 de la WRV, i la facultat del *Reichstag* de

suspendre-les en qualsevol moment. Tot i que la WRV no exigia la publicació de les ordenances emeses en virtut d', totes elles es van publicar en la *Reichgesetzblatt*.

L'apartat quart senyala la facultat subsidiària de emetre eixes ordenances pel *Reichsregierung*, mantenint tant el *Reichspräsident* com el *Reichstag* la facultat de suspendre-les en qualsevol moment. Aquesta facultat només es podia fer servir en cas de perills imminents, i només respecte a les mesures previstes en l'apartat segon de l'article 48 de la WRV.

L'apartat cinquè i últim preveu que les mesures previstes es desenvolupin mitjançant una llei del *Reich*, però mai es va arribar a la aprovar una llei en eixe sentit, la qual cosa donava llibertat al *Reichspräsident* per executar les ordenances en eixe sentit.

7.3. Aplicació del precepte constitucional. Absència de límits i extensió.

Així, a banda d'aprovar les restriccions i seguint les teories del professor Gerhard Anschütz, es van aprovar ordenances amb altra finalitat, com ara la de 20 de març de 1920⁴² que senyalava el nomenament d'un ministre com a *Reichskommissar* per als Estats de Saxònia-Weimar-Eisenach, Saxònia-Meiningen, Saxònia-Gotha, Saxònia-Altenburg, Reuss, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen. Aquesta ordenança preveu, en particular, que aquest *Reichskommissar* tingués la facultat de separar als membres dels governs dels Länder de la seua posició com a tals:

Article 1. Ordenança del Reichspräsident sobre la base del paràgraf 2 de l'article 48 de la Constitució del Reich, relativa a la restauració de la seguretat i l'ordre públics a Saxònia-Weimar-Eisenach, Saxònia-Meiningen, Saxònia-Gotha, Saxònia-Altenburg, Reuss,

⁴² *Verordnung des Reichspräsidenten auf Grund des Artikel 48 Abs. 2 der Reichsverfassung, betreffend die zur Wiederherstellung der öffentlichen Sicherheit und Ordnung in Sachsen-Weimar-Eisenach, Sachsen-Meiningen, Sachsen-Gotha, Sachsen-Altenburg, Reuß, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen und den von ihnen umschlossenen Gebieten nötigen Maßnahmen.*

Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen i les zones que els envolten.

[...] Com a tal, ell està autoritzat a prendre totes les mesures necessàries, que no incumbeixin als llocs de comandament militars, per restablir la seguretat pública i l'ordre, en particular, emetre les ordenances necessàries amb força legal i proporcionar a les autoritats instruccions per separar els membres dels governs dels Länder i les autoritats d'aquests de les seves posicions i altres persones de confiança en els negocis oficials dels Länder [...]

Tots estos estats son els que es fusionarien per conformar, a partir d'aquesta data, el *Land* de Turíngia.

Igualment, el *Reichspräsident* va fer servir aquesta eina constitucional per formar Tribunals extraordinaris, amb l'ordenança de 29 de març de 1921⁴³. En aquesta ordenança, el *Reichspräsident* va conferir la facultat al ministre de Justícia del *Reich* per formar una mena de tribunals d'excepció que jutjarien els incompliments de les normatives de l'ordre i la seguretat pública.

Ordenança del Reichspräsident sobre la formació de tribunals extraordinaris.

(1) Als districtes en què, sobre la base de l'article 48 de la Constitució del Reich alemany, la restauració de la seguretat i l'ordre públic està delegada a un comissari del Reichsregierung o a un comandant militar de la Reichswehr, es poden formar tribunals extraordinaris. El mateix s'aplica als districtes en què no s'ha imposat l'estat d'emergència, però en què s'han comès o s'estan cometent fets

⁴³ *Verordnung des Reichspräsidenten über die Bildung außerordentlicher Gerichte.*

delictius del tipus esmentat a la secció 9 relacionats amb el moviment rebel del març de 1921.

(2) Els tribunals extraordinaris es formen per ordre del ministre de Justícia del Reich, que també determina els districtes dels tribunals individuals i el seu lloc.

(3) Els tribunals extraordinaris són tribunals del Reich. [...]

Caldria preguntar-se si aquests Tribunals eren o no contraris a l'article 105 de la WRV, que establia la prohibició d'aquests, excepte segons les disposicions marcial, però no està del tot clar si aquesta disposició, emanada segons l'article 48, té el caràcter de marcial, atès que la declaració de guerra es fa mitjançant una llei i, com ja hem assenyalat anteriorment, el *Reichspräsident* no té cap competència en aquests aspecte. Igualment, hauríem de preguntar-nos si seria suficient, en un sistema democràtic com el de Weimar, ordenar la creació de jutjats per ordre del ministre de Justícia basant-se només en una ordenança d'emergència, i si no escauria aplicar la reserva de legalitat a aquest àmbit del Dret, atès que les ordenances del emeses segons l'article 48 de la WRV no tenen força de llei, com ja s'ha assenyalat.

Aquest mecanisme va ser emprat en moltes ocasions, a més de les assenyalades, com per exemple per establir permanentment un règim de protecció de la República⁴⁴, amb les seues tipologies penals i un Tribunal de Protecció de la República⁴⁵. També en la seua pràctica no només es van establir delegacions a les autoritats federals, sinó també es van delegar en les autoritats dels *Länder*⁴⁶.

Mitjançant aquesta figura constitucional el *Reichspräsident* va poder establir certes polítiques que veritablement haurien d'haver sigut objecte d'una llei del *Reich*, com ara

⁴⁴ *Verordnung zum Schutze der Republik.*

⁴⁵ *Verordnung über den Staatsgerichtshof zum Schutze der Republik.*

⁴⁶ Per exemple, *Verordnung des Reichspräsidenten auf Grund des Artikels 48 Abs. 2 der Reichsverfassung, betreffend die zur Wiederherstellung der öffentlichen Sicherheit und Ordnung nötigen Maßnahmen vom 4 Juli 1922*, que va delegar en les autoritats de Prússia el control de les suspensions a la llibertat de moviment que s'establien per eixa ordenança.

l'establiment de mesures per cobrir el pressupost federal⁴⁷ o inclús l'establiment de tributs municipals, com ara el que es va establir en 1930, relatiu a les begudes, que es va atribuir als municipis⁴⁸.

D'ençà de l'any 1931, les ordenances d'emergència es van emprar, sobretot, per tractar de pal·liar els efectes de la hiperinflació alemanya, provant d'augmentar el valor del *Reichsmark*.

7.4. Prússia contra el *Reich*.

El 20 de juliol de 1932 va entrar en vigor una ordenança d'emergència, en el marc del denominat *Preußenschlag*⁴⁹, que nomenava el *Reichskanzler* Franz von Papen comissari del *Reich* per al *Land* de Prússia. Llavors aquest *Land* va recórrer l'ordenança davant l'*Staatsgerichtshof*, que va donar lloc a una famosa sentència de 25 d'octubre de 1932, d'aquest Tribunal, en el cas *Prússia contra el Reich*, en què el Tribunal va declarar constitucional l'aplicació de l'article 48 WRV tot i respectant que aquesta norma no pot retirar a un Ministre d'un *Länder*.

Fragment de la fallada de la Sentència de 25 d'octubre de 1932.

“L'ordenança del president del Reich del 20 de juliol de 1932 per a la restauració de la seguretat i l'ordre públic al territori de la Terra de Prússia és compatible amb la Constitució del Reich, en la mesura que nomena el canceller del Reich com a comissari del Reich per al Land de Prússia. i l'autoritza a retirar temporalment els poders oficials dels ministres prussians per assumir-los ell mateix o delegar-los a altres persones com a comissaris del Reich. No obstant això, aquesta autorització no es podria estendre a la retirada del ministre del Land de Prússia i dels seus membres de la representació

⁴⁷ *Verordnung des Reichspräsidenten auf Grund des Artikel 48 der Reichsverfassung über Deckungsmaßnahmen für den Reichshaushalt 1930 vom 16. Juli 1930*

⁴⁸ *Verordnung des Reichspräsidenten auf Grund des Artikel 48 der Reichsverfassung über die Zulassung einer Gemeindegetränksteuer vom 16. Juli 1930.*

⁴⁹ En alemany, cop de Prússia.

d'aquest Land al Reichstag, al Reichsrat o davant d'altres Länder. Si no es compleixen les precisions, es consideraran il·legals".

7.5. Decret de l'incendi del *Reichstag*.

Tot i així, l'ordenança d'emergència és coneguda per ser l'eina mitjançant la qual es va aprovar el famós *Decret de l'incendi del Reichstag*⁵⁰. El 30 de gener de 1933 Hitler prenia possessió del càrrec de *Reichskanzler*. Aleshores es van convocar eleccions al *Reichstag* per part del *Reichspräsident* Paul von Hindenburg, que es durien a terme el 5 de març del mateix any. Llavors es va produir el gran incendi del *Reichstag*, el qual els nazis van atribuir al Partit Comunista d'Alemanya. El govern nazi va elaborar un text de mesures per la salvaguarda de la seguretat pública que Hitler va portar a Hindenburg perquè el signés com a ordenança segons l'article 48 de la WRV.

L'ordenança contenia només sis articles, els quals seguidament s'analitzen.

Article 1. Decret de l'incendi del Reichstag.

Els articles 114, 115, 117, 118, 123, 124 i 153 de la Constitució del Reich alemany estan suspesos fins a nou avís. Per tant, hi ha restriccions a la llibertat personal, el dret a la llibertat d'expressió, inclosa la llibertat de premsa, el dret d'associació i reunió, la violació del secret de les cartes, el correu, el telègraf i el telèfon, les ordres de registres domiciliaris i les confiscacions, així com restriccions a la propietat fora d'ella els límits legals que s'especifiquin altrament.

Respecte aquest primer article, no era la primera vegada que es restringien els drets fonamentals. Friedrich Ebert va utilitzar les ordenances d'emergència previstes en l'article 48 de la WRV en 136 ocasions. En eixe sentit, el text és similar en quasi totes les

⁵⁰ Verordnung des Reichspräsidenten zum Schutz von Volk und Staat.

ordenances que s'han emès. Es tracta, doncs, d'una limitació dels drets fonamentals reconeguts en la WRV.

Article 2. Decret de l'incendi del Reichstag.

Si no es prenen les mesures necessàries per restablir la seguretat i l'ordre públics en un territori, el Reichsregierung pot exercir temporalment els poders de la màxima autoritat del territori en aquest sentit.

Aquest article assenyala la facultat subsidiària del *Reichsregierung* per poder aplicar les mesures establides en virtut de l'ordre i la seguretat pública. Es tracta, doncs, d'una limitació de les competències en matèria de seguretat públic y ordre dels *Länder*, sempre que el *Land* en qüestió no haja adoptat aquestes mesures. En la pràctica, però, la imposició d'aquest article, juntament amb el següent, foren un mecanisme de control de l'Estat sobre els *Länder*.

Article 3. Decret de l'incendi del Reichstag.

Les autoritats dels Länder i dels municipis han d'obeir les ordres del Reichsregierung dictades sobre la base de l'article segon dins de l'àmbit de la seva jurisdicció.

Este article, frontalment oposat al principi de competència, fou el detonant de la desaparició de l'autonomia dels *Länder*, perquè resultava ben fàcil argumentar que una competència que en principi correspon als *Länder* afectava de manera determinant a la seguretat pública. En eixe sentit, este article fou l'habilitació al *Reichsregierung* per controlar efectivament tot el territori, inclús les autoritats dels *Länder*.

Pel que fa als articles quart i cinquè, no són del nostre interès, perquè en aquests s'exposen les sancions i les infraccions a les mesures establides per l'autoritat sobre la base de l'article segon del mateix. Cal fer menció especial, però, respecte de la imposició de la pena de mort que es fa en el decret. L'article 6 és només una disposició final que assenyala l'entrada en vigor de l'ordenança d'emergència.

8. CONSIDERACIONS A LA LLUM DE LES VIVÈNCIES DE WEIMAR SOBRE UNA TRANSFORMACIÓ DEL NOSTRE MODEL D'ESTAT

L'eventual aplicació de les experiències d'un projecte donat, com ara el de la República de Weimar, és molt útil a l'horda d'aplicar-ho en un país, perquè en coneixem les errades i els camins donats, i esdevé un instrument molt útil en la política. Igualment, es tracta d'una mesura de política comparada, una visió des de la qual podem opinar, fomentar i proposar qüestions que serien molt útils en un sistema polític determinat.

D'una banda, donat que la Constitució espanyola promou que es fonamenta en el sistema alemany i francès, des d'aquest primer, sembla que no s'ha ajustat als paràmetres veritables de la societat alemanya, en els seus fonaments.

La Corona d'Aragó és hereva directa de les marques de l'Imperi Carolingi, que es van situar als Pirineus per aturar les invasions dels musulmans en la resta d'Europa. Hui dia, el Copríncipat d'Andorra es declara a si mateixa hereu de l'Imperi Carlemany. Doncs, si mantenim arrels comunes amb l'Imperi Carolingi.

Espanya, durant un moment donat, vam compartir monarca amb els alemanys. Els Àustries eren, a més de reis d'Espanya, Emperadors del Sacre Imperi Romanogermànic. Durant tot aquest temps imperava a Espanya la idea del pactisme. Aquesta qüestió gairebé desapareix després de la Guerra de successió i arribada al tro de Felip V. Llavors també vam compartir les experiències del Sacre Imperi Romanogermànic. ¿On acabà, doncs, la idea de plurinacionalitat que es va estendre a Europa i va ser precursora del romanticisme modern i de les unificacions d'Itàlia i, sobre tot, d'Alemanya?

Els Decrets de Nova Planta, promulgats per Felip V, gairebé van acabar amb la idea de plurinacionalitat que hi havia a Espanya, i es va imposar per a tota la península el règim castellà. Això va implicar, entre d'altres, en la pèrdua de les tradicions i dels drets que eren propis, sobre tot a la Corona d'Aragó (i en especial, al Regne de València, que fins hui dia no ha recuperat el seu dret civil)

A pesar que el sistema parlamentari espanyol gaudeix d'una Assemblea de representació territorial, no comparteix la idea principal del *Reichsrat* durant la República

de Weimar, que és un sistema basat, exclusivament, en els *Länder* (excepte l'excepció feta a les províncies prussianes, que dintre del seu sistema constitucional gaudien de certa autonomia). No pareix que aquesta sigui la idea principal del Senat espanyol, tal qual està previst en la Constitució Espanyola. Aquest Senat no té rellevància política, més enllà de la reforma constitucional i l'elecció diferents càrrecs constitucionals. Tindre un Senat federal ha de significar l'assumpció de l'idea que l'Estat no és un estat centralista, sinó que està compost de les diferents ens territorials, en el nostre cas, de les Comunitats Autònomes

D'altra banda, el sistema competencial de Weimar sembla una millor opció pel que fa al repartiment dels afers. Es tracta d'un sistema tancat, que de primeres determina que competeix a cada un dels ens territorials que en el seu si estan previstos. Per tant, un canvi en el sistema competencial, assenyalant directament en la Constitució les competències exclusives i concurrents de l'Estat, però deixant la clàusula residual a favor de les Comunitats Autònomes, en règim d'igualtat entre totes elles.

La determinació de les competències facilitaria no només la interpretació del l'Estat espanyol, garantint-se unes competències segures en les que no poden intervenir les Comunitats Autònomes, sinó també facilitaria a aquestes la tasca de legislació que tenen, aplicant el principi "*permissum videtur in omne quod non prohibitum*", (és a dir, allò que no està prohibit, està permès) d'una manera pròpia, interpretant-se així: allò que és competència legislar de l'Estat es troba prohibit, però tot el que resta a les Comunitats Autònomes els està permès. D'aquesta manera es simplificaria prou l'afar d'aquestes a l'hora d'haver de resoldre un problema sociopolític d'eixe determinat territori.

Dins del règim de les Comunitats Autònomes, pareix més eficaç per la efectiva prestació dels serveis públics la transformació d'aquestes en veritables Estats federats. Això passa hauria de passar per una transformació del règim bàsic, on es substituiria el sistema d'Estatus d'autonomia pel de Constitucions, amb llibertat de tots els Estats federats de determinar el seu règim bàsic de funcionament.

Pel que fa a la intervenció de l'Estat federal, l'article 48 de la Constitució de Weimar assenyalava mesures de manteniment de l'ordre públic, a diferència del que fa l'article 155 de la Constitució Espanyola. Però, aquest primer permet la intervenció

militar en els *Länder* i, com s'assenyalà a *Prússia contra el Reich*, no permet la inhabilitació dels càrrecs d'un determinat *Land*. La pràctica constitucional espanyola, amb l'aplicació de l'article 155 a Catalunya l'any 2017 pareix que es separa d'aquesta interpretació de la Constitució de Weimar, permetent un règim molt més controlador que no pas l'alemany, com hem anat analitzant al llarg i ample del present treball.

En aquest sentit, sembla interessant introduir diferents tipus de matisos i propostes amb l'objectiu d'anar actualitzant el nostre sistema constitucional, com pareix que era l'objectiu inicial de la nostra Constitució. És tracta, doncs, d'un treball de recerca de caire innovador, de proposar solucions, perquè sembla que el nostre règim polític s'està estancant, sense habilitats polítiques entre els principals artífexs d'aquesta, i les relacions entre l'Estat i les Comunitats Autònomes no pareixen entre iguals, com hauria de ser segons l'esperit de Weimar, que va ser traslladat a la Llei Fonamental de Bonn i a través d'aquesta, a la nostra Constitució.

9. CONCLUSIONS

Les principals conclusions estretes de l'anàlisi de la situació sociopolítica d'Alemanya durant la República de Weimar han resultat les següents.

- 1) La figura central de poder és el *Reichspräsident*, símbol central de tota la República alemanya durant aquest règim i que fou la que, al meu parèixer, va trencar l'esperit federal de la societat alemanya, provant de controlar els *Länder* quan hi governaven forces polítiques contràries (tant Ebert com Hindenburg van provar de destituir càrrecs dels *Länder* amb l'article 48 de la Constitució). És hereva directa de la figura del Kàiser, i manté moltes de les seues facultats. El seu mandat és molt ample, de 7 anys.
- 2) El *Reichsrat* no té la importància política que hui dia té el *Bundesrat*. Al meu parèixer, és degut a que Alemanya va voler trencar amb tot el sistema anterior però mantenint els seus paràmetres bàsics, les seues institucions fonamentals, que es remunten a més de deu segles. El Consell Federal, en règims anteriors com ara el II *Reich*, té bastant més poder, pràcticament eclipsa al *Reichstag*, doncs aquest només gaudia d'una sèrie de prerrogatives com ara la presentació de projectes de llei, però no li competia la seua aprovació.
- 3) El *Bundestag* és una cambra molt poderosa, dintre dels termes d'un règim presidencialista, perquè té la facultat de fer dimitir els Ministres del *Reich* o el *Reichskanzler*. Ara bé, es tracta de la primera constitució "democràtica" d'Alemanya, molt escrupolosa i assenyalant instàncies polítiques molt poderoses que puguin tenir el control de la situació, com el *Reichspräsident* pot dissoldre el *Reichstag*. És un primer pas d'Alemanya cap a una democràcia, en aquest sentit.
- 4) Tot i que tinguin moltes competències, els *Länder* no fan sinó perdre competències respecte de les que gaudien anteriorment. En comparació amb altres règims polítics que s'han desenvolupat a Alemanya, aquesta és la situació on els *Länder* menys competències hi tenien. És degut, principalment, al trencament polític de la monarquia alemanya i, sobre tot, a la noblesa, perquè amb el trencament de les institucions monàrquiques i l'adveniment de la República, els *Länder* que hi disposaven d'institucions de caire monàrquic els

van abandonant, de manera que cap a l'any 1920 tots els *Länder* tenen institucions democràtiques i, consegüentment, es tornen dinàmics i difícils de controlar per part de les institucions federals.

- 5) L'article 48 de la Constitució de Weimar n'és exemple de la complexitat del sistema federal. Parlem d'institucions que, dos anys enrere eren, com menys, supervisades, si no controlades, per part de les monarquies regnants en els territoris alemanys. Quan aquesta situació s'esvaneix, resulta molt difícil per al constituent no establir mesures molt fortes de restricció, podent intervenir en l'Administració dels *Länder* no només de manera directa, amb l'exercici de les facultats de l'article 48 de la Constitució, sinó també amb altres competències que resulten d'especial interès, com ara les concurrents, on el *Reich* pot determinar fins on arriba el seu poder, la seua competència i, en definitiva, la seua sobirania. Però també per a controlar que els *Länder* fan un ús correcte de les facultats federals existeix el dret d'inspecció (en definitiva, una espècie de tutela dels *Länder* per part de les institucions federals).
- 6) En resum, es tracta d'una experiència que aglutina tres qüestions que la van condicionar profundament: primerament, és la primera experiència republicana a Alemanya; en segon lloc, també es tracta de la primera Constitució pròpiament democràtica d'Alemanya; i, per últim, és la primera vegada que una Constitució a Europa reconeix els drets fonamentals de les persones (encara que aquest treball no es centri en aquesta qüestió, si es rellevant per al desenvolupament del context històric). Aquestes qüestions varen fer d'Alemanya un règim prou inestable, tant política com socialment, i finalment va facilitar l'adveniment d'un nou règim polític gairebé dictatorial: el III *Reich*.

L'experiència viscuda a Weimar va ser determinat per que l'any 1949 s'aprovés la Llei Fonamental Alemanya, que només s'aplicava a Alemanya Occidental.

Aquesta norma, en canvi, no preveia l'elecció directa del *Bundespräsident*, figura hereva del *Reichspräsident* i que, en canvi, fou establida des d'un primer moment com una figura ornamental del ordenament jurídic alemany, i no amb totes les competències que va tenir aquest. La seua elecció va deixar de ser directa, per ser atorgada a una cambra

anomenada Assemblea Federal, *Bundesversammlung*, òrgan paritari entre el *Bundestag* i els *Landtage*, format en l'actualitat per un total de 1418 membres.

L'actual sistema alemany també adopta el sistema competencial de la República de Weimar, així com el de la Unió Europea, entre competències exclusives i concurrents.

Les vivències ocorregudes van determinar que els poders dictatorials, com ara l'article 48 WRV, no es permeteren en l'actual règim polític. Igualment, la reforma de la Llei Fonamental de Bonn s'ha de fer de forma explícita, amb una llei aprovada per dos terços del *Bundestag* i del *Bundesrat* que modifiquin o complementin el text original de la Llei Fonamental. Això es va regular així perquè la llei que va acabar amb el règim de Weimar fou una llei constitucional (és a dir, amb la majoria necessària per canviar la Constitució) però no la modificava de forma explícita, perquè fer-ho així no podia caber en una Constitució democràtica.

En definitiva, l'actual règim polític alemany és molt recelós de no cometre les mateixes errades que es van cometre durant la República de Weimar, limitant els poders del *Bundespräsident*, que ja no podrà fer servir el seu dret de dissolució del *Bundestag*, la qual cosa facilita molt el govern en Alemanya, i convertint-se en una veritable República parlamentària, de la qual l'actual règim polític espanyol en pren una certa quantitat rellevant de qüestions polítiques de primer nivell.

BIBLIOGRAFIA

Altrichter, H. (1994). De la República de Weimar al Tercer Reich. En M. Saalbach Erdmann, & J. M. Ortiz de Orruño Legarda, Alemania (1806-1989), del sacro imperio a la caída del muro (págs. 61-72). *Vitoria: Diputación Provincial de Álava*.

Álvarez Álvarez, L. (2011). La Constitución de Weimar ¿una República sin republicanos? *Historia constitucional, Revista Electrónica de Historia Constitucional*, 443-459.

Álvarez Álvarez, L. (2019). The Weimar constitution in its centenary (1919-2019). *Historia Constitucional*.

Anabitarte, A. G. (1996). La discusión sobre el método en Derecho público durante la República de Weimar (ciencias del espíritu y método jurídico). *Revista Española de Derecho Constitucional*, (46), 11-37.

Benito, M. S. (2019). El tamaño de la decisión. La imagen de la Constitución de Weimar en la Teoría de la constitución de Carl Schmitt. *Historia constitucional: Revista Electrónica de Historia Constitucional*, (20), 401-414.

Berlanga, J. L. V. (2001). Los límites de la influencia de Carl Schmitt en la República de Weimar. *Isegoría*, (24), 115-130.

Bieber, L. E. (2002). La República de Weimar. *UNAM*.

Casquete, J., & Tajadura, J. (2020). La Constitución de Weimar: Historia, política y derecho. *Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid*.

Delibes, A. (2017). El fracaso de la República de Weimar. *La ilustración liberal: revista española y americana*.

Doncel Luengo, J. A. (2013). El parlamentarismo en su encrucijada: Schmitt "versus" Kelsen, o la reivindicación del valor de la democracia. *Revista de Estudios Políticos*, 113-148.

Duque Silva, G. A., & Prado Higuera, C. D. (2019). A 100 años de la Constitución de Weimar; ¿qué nos queda?: La herencia polémica de Carl Schmitt. *Bajo Palabra. Revista de Filosofía. II Época*.

Fergusson, A. (1984). Cuando muere el dinero: el derrumbamiento de la República de Weimar. *Alianza*.

Ferreiro Galguera, J. (2012). Morati, C., Jellinek, W., Bühler, O., La Constitución de Weimar. La Constitución alemana de 11 de agosto de 1919. *Anuario de derecho eclesiástico*, 1054-1059.

Gutiérrez, I. G. (2019). Teoría del Estado y Derecho constitucional: Construcción (Weimar) y derribo (Nacionalsocialismo). *e-Legal History Review*, (30), 3.

Gutiérrez, I. G. (2019). Tres artículos de la Constitución de Weimar. *Historia constitucional: Revista Electrónica de Historia Constitucional*, (20), 337-350.

Häberle, P. (2019). La Constitución de Weimar en su texto y su contexto. Una mirada cultural en retrospectiva y perspectiva. *Historia constitucional: Revista Electrónica de Historia Constitucional*, (20), 297-306.

Herrera, C. M. (2008). La herencia weberiana en la República de Weimar. *Res publica*.

Hirschmann, P. (2020). Centenario de la Constitución de Weimar. *Anales de la Facultad de Ciencias Jurídicas y Sociales de la Universidad Nacional de La Plata*, (50), 064-064.

Jellinek, W. (1919). El proceso de elaboración de la Constitución de Weimar. *E. García, La Constitución de Weimar. La Constitución alemana de*, 11, 66.

Klein, C. (1985). De los espartaquistas al nazismo: la República de Weimar. Madrid.

Lübbe-Wolff, G. (2019). El concepto de democracia de la Constitución de Weimar. *Historia constitucional: Revista Electrónica de Historia Constitucional*, (20), 253-274.

Miguel Herrera, C. (1994). La polémica Schmitt-Kelsen sobre el guardián de la Constitución. *Revista de Estudios Políticos*, 195-228.

Möller, H. (2015). La República de Weimar: una democracia inacabada (Vol. 25). *Antonio Machado Libros*.

Pérez Gallego, R. (2000). Constitución, derecho y poder judicial en la República de Weimar (Alemania, 1919-1933). (A propósito del 80 aniversario de la Constitución de Weimar). *Jueces para la Democracia*, (37), 56-67.

Restrepo Zapata, J. D. (2018). La Constitución alemana de Weimar (1919)¿ una utopía en medio de la crisis? Un análisis histórico a sus aspectos interventores, modernizadores y derechos sociales. *Estudios internacionales (Santiago)*, 50(190), 85-106.

Romagnoli, U. (1991). Weimar, ¿y después?. *Jueces para la democracia*, (14), 3-8.

Rürup, R. (1992). Génesis y fundamentos de la Constitución de Weimar. *Ayer*, (5), 125-158.

Schmitt, C., Ayala, F., & García-Pelayo, M. (1982). Teoría de la Constitución. Madrid: *Alianza*.

Stolleis, M. (2019). El proyecto social de la Constitución de Weimar. *Historia constitucional: Revista Electrónica de Historia Constitucional*, (20), 233-251.

Vita, L. (2018). Constitucionalismo social como democracia económica. Una relectura de la Constitución de Weimar a la luz del aporte de Hugo Sinzheimer. *Historia constitucional: Revista Electrónica de Historia Constitucional*, (19), 565-591.

Vita, L. (2019). Hermann Heller, intérprete de la Constitución de Weimar. *Historia constitucional: Revista Electrónica de Historia Constitucional*, (20), 351-366.

Zapata, J. D. R. (2015). El Estado alemán durante la República de Weimar. *Tempus Revista en Historia General*, (1)